

*RESSOURCESTÆRKE FORÆLDRE-
PÅ KANTEN AF
ARBEJDSMARKEDET?*

Udarbejdet af: Nanna Raunsø
Studienummer:20180337.

Vejleder: Cecilie K. Moesby-Jensen

Antal tegn 137.182

Speciale på
Kandidatuddannelsen i
Socialt arbejde institut
for Sociologi og Socialt
Arbejde, Aalborg
Universitet, København,
2020.

Abstract

Background

Parents of children with disabilities cannot be defined homogeneously. However, several examples indicate that a specific group of these parents are defined as being particularly resourceful (Moesby-Jensen, 2014). This group of parents are often described by their peers as being employed, having longer education, good economic and good social resources. This group of parents are therefore at risk of not getting the correct help and support they need from the authorities. This unofficial definition of parents as being *resourceful* can be an important factor in the parents' process of creating a Work-life balance. The different demands of the labor market and the extra caregiving that parents of children with disabilities often do not harmonize with a regular job. The flexible labor market might require that the parents are available in weekends and holidays, which might make an impact of having a satisfying Work-life balance (Andersen, 2010). Parents of children with disabilities are also at risk of experiencing an impact on their psychological health such as stress and depression (Brown & Clark, 2017). Some of these parents are at high risk of losing their job or having to finding a new job. This is a frequent observation because of the difficulties of taking care of their child and having a job without the possibilities of getting the right kind of support in their daily living.

Method

The thesis is constructed as a qualitative study, based on seven individual interviews with parents of children with neuropsychiatric disorders described as resourceful. The parents are from all among Denmark and represented by six women and one man. The data is analyzed through a definition of resourceful parents by Cecilie K. Moesby-Jensen definition in her study from 2014 (Moesby-Jensen, 2014). The resources of the parents are also analyzed from a perspective taking its place in Pierre Bourdieu's theory of capital (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013). The Work-life perspective is analyzed from Robert Sennet theory about the flexible labor market and Ariel Hochschild theory about time as an impact of Work-life balance (Sennett, 1999)& (Hochschild, 2003). In the perspective of how the parents defines the meaning of their work is Axel Honneth theory of recognition (Honneth, 2006).

Results

The study found that parents who were defined as a resource of children with neuropsychiatric disorders experienced difficulties of maintain their Work-life balance. The parents were challenged in their possibilities of taking care of their children with disabilities and at the same time providing their work task. Furthermore, the analysis indicated that the parents 'self-evaluation was not comparable to how the public authorities defined the resources of the parents. The parent's resources were far less than expected, the reason being their difficulties in obtaining their capital from the economic capital to e.g. the social capital where most of their needs are. The results indicate that the parents don't get the support there are asking for and furthermore not are informed about their possibilities at getting support of loss of earnings.

Indhold

Abstract.....	1
Forord	5
Indledning	6
Problemformulering	9
Begrebsafklaring.....	9
Forskning om begrebet ressourcestærke forældre	15
Metode afsnit	17
Det induktive og deduktive forskningsstudie.....	17
Videnskabsteoretisk orientering-hermeneutik.....	17
Forforståelse.....	19
Udvælgelseskriterier for informanter.....	21
Adgang til feltet.....	22
Kvalitative metoder	23
Det semistrukturerede interview	24
Interviewguide	27
Præsentation af informanter	29
Etiske overvejelser.....	30
Analyse	34
Analyse 1.....	36
Analyse 2.....	47
Konklusion	61
Analytisk generalisering af de fundne resultater	64
Perspektivering	65
Refleksioner over studiets kvalitet	66

Referencer68
Bilag.....72

Forord

Ressourcestærke forældre-på kanten af arbejdsmarkedet?

Dette speciales fokus er at undersøge, hvordan såkaldte "ressourcestærke forældre til børn med neuropsykiatriske diagnoser oplever deres Work-life balance. Interessen og motivationen for tilblivelsen af dette speciale er opstået på baggrund af praksiserfaringer i behandlingspsykiatrien, med det uofficielle begreb "*De ressourcestærke forældre*", hvor jeg ofte har oplevet tillægsordet ressourcestærk blive anvendt af fagprofessionelle. Til tider har dette tillægsord ikke stemt overens med de reelle ressourcer hos individet eller deres netværk. Denne opfattelse har derfor ofte medført en risiko for, at den nødvendig støtte ikke blev givet eller tildelt ud fra individets egentlig behov. Min nysgerrighed for emnet blev yderligere styrket gennem læsning af casestudiet "*Myten om de ressourcestærke forældre*" af Ph.d. Sociolog Cecillie K. Moesby-Jensen omhandlende dette begreb (Moesby-Jensen, 2014).

Denne *ikke* teoretisk definerede gruppe af forældre beskrives som havende længerevarende uddannelser, høj grad af tilknytning til arbejdsmarkedet samt et godt socialt netværk. Forældregruppen er gennem praksisfeltet af sagsbehandlere beskrevet som ofte værende problematiske og udfordrende i samarbejdet (Moesby-Jensen, 2014).

Dette speciales sigte er at belyse hvordan forældre, som passer ind i denne begrebskonstruktion, oplever deres egne ressourcer og konkret, forældrenes oplevelse af deres Work- life balance, som forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande.

Indledning

I undersøgelsen foretaget af VIVE i 2011, *"Børn med funktionsnedsættelser og deres familier"*, fremgår det, at forældrene ofte rammes på deres arbejdsmarkedstilknytning. Det er f.eks. i højere grad vanskeligt for forældrene at vende tilbage til arbejdet efter orlov eller lignende. Det beskrives som udfordrende og til tider umuligt for forældrene, at skabe en balance mellem omsorgsarbejdet og rollen på arbejdsmarkedet (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011).

At være forældre og pårørende til et barn med funktionsnedsættelse, hvori forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande også defineres ud fra, kan medføre mange forskellige nye udfordringer og forandringer i hverdagen for forældrene. Flere studier viser, at situationen kan være en udløsende faktor for livsforandringer så som; stress, depression, skilsmisse, sorg, social isolation og nedsat arbejdsmarkedstilknytning for forældrene. Forældrene til denne gruppe af børn vil, ud over de krav som forælderrollen sætter i almindelighed, indbefatte et langt større omsorgsarbejde herunder forskellige grader af plejeopgaver. Dertil kommer, at rollen som primær omsorgsgiver ofte, er af længere varighed, end for børn uden forskellige former for handicap (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011).

Forældrene er, udover udfordringerne med at skabe balance mellem de forskellige positioner de må indtage, også i risiko for at blive afskediget eller ikke få tilbudt de samme karrieremuligheder som deres kollegaer, uden børn med funktionsnedsættelser. Der er i Danmark flere sager, hvor forældre til børn med funktionsnedsættelser, har oplevet forskelsbehandling i deres arbejdssituation (Beskæftigelsesministeriet, 2020) (Social, 2016).

Dette belyses også af tal fra Autismeforeningen, *"Sårbarhedsundersøgelsen"* fra 2017, med 1030 deltagende forældre, hvor det om forældrenes tilknytning til arbejdsmarked beskrives, at *"kun 28% af dem har deres normale job, men 72% har oplevet skift til for eksempel nedsat tid for at få enderne til at hænge sammen. Eller de er blevet sagt op som følge af deres barns autisme"* (Autismeforeningen, 2017).

At forældre til børn med funktionsnedsættelser og heri neuropsykiatriske tilstande rammes på deres arbejdsmarkedstilknytning, kan have åbenlyse økonomiske konsekvenser;

i form af nedsat indkomst, påvirkning af arbejdsidentitet og nedsat vedligeholdelse af faglige kompetencer pga. fravær. At forældrene mister deres muligheder for at indgå på arbejdsmarkedet, kan også medføre tab af social status pga. dårligere økonomi, boform, manglende arbejdsfællesskab og mulighed for udvikling i deres arbejdsområde (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011). I det danske samfund i dag, er der samtidig et tydeligt fokus på og mål omhandlende, en aktiv deltagelse i arbejdsstyrken og dermed at bidrage som gyldig medborger, pensionsalderen ønskes ligeledes øget så målet om en stabil arbejdsmarkedstilknytning må synes at være til stede i det danske samfund (Rekruttering, 2018).

Ifølge Serviceloven § 42, er forældre til børn med funktionsnedsættelser berettiget til tabt arbejdsfortjeneste, dvs. en kompensation for det arbejde de ikke kan udføre pga. de yderligere omsorgsopgaver et barn med særlige behov kan give. Social- og Indenrigsministeriet definerer retten til tabt arbejdsfortjeneste således i § 42: *”Det er en betingelse, at det er en nødvendig følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, som varetager den opgave”* (Retsinformation, 2020).

Flere ankesager og sager i medierne viser dog at vejen til at opnå tabt arbejdsfortjeneste er lang og ofte ender med ankesager før det lykkedes for forældrene. Tal fra Ankestyrelsen viser, at i 50% af sagerne omstødes bevillingsbeslutningen omhandlende retten til tabt arbejdsfortjeneste til forældrenes fordel. Flere forældre opgiver dog at få den nødvendige støtte fra kommune og anker ikke afgørelserne. Forældrene må ofte derfor leve med den negative økonomiske udfordring det er, ikke at kunne udføre den samme mængde arbejde som tidligere og derved får et betydeligt lavere økonomisk råderum som naturligt vil påvirke hverdagslivet (Friis, 2019) .

Forældre til børn med funktionsnedsættelser kan ikke defineres som en homogen gruppe og kan derfor ikke beskrives ud fra socioøkonomiske begreber som uddannelsesniveau, ansættelsesforhold, indkomstniveau, sociale netværk os (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011).

Alligevel bliver en andel af denne gruppe betegnet af faglige myndigheder og medier, ud fra det uofficielle definerede begreb, som værende *”ressourcestærke forældre”*.

I artiklen og casestudiet; "*Myten om de ressourcestærke forældre*" beskriver Ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby- Jensen at, denne gruppe af forældre ofte beskrives af fagpersoner, med længerevarende uddannelse, gode jobs og økonomiske ressourcer samt bevidsthed om egne rettigheder og krav. Der beskrives videre i studiet, at gruppen af disse forældre er i risiko for ikke at modtage den nødvendige hjælp fra de offentlige instanser og samarbejdspartnere de har krav på.

Denne risiko opstår fordi omgivelsernes forventninger til de betegnede ressourcestærke forældre ofte er baseret ud fra en forventning om, at forældrene har muligheder for at håndtere problematikkerne selvstændigt, uden hjælp fra det offentlige system. Dermed kan denne uofficielle kategorisering på sigt være medvirkende til at skabe yderligere sociale problemer for de ressourcestærke forældre og dermed også barnet med neuropsykiatrisk tilstand (Moesby-Jensen, 2014).

I denne kategorisering overses muligvis, at gruppen af forældre, som tidligere beskrevet ikke homogen og derfor indeholder mange forskellige oplevelser af behov og udfordringer med at få deres hverdagsliv til at hænge sammen med deres arbejdsliv.

Der kan derfor også sættes spørgsmål ved, om velfærdssystemet muligvis er medskaber af nye udfordringer for forældrene, i kampen for at bevare deres arbejdsmarkedstilknytning, trods et sandsynligt ønske om det modsatte. Dette speciales problemstilling omhandler derfor de ressourcestærke forældre og hvordan de oplever deres egen ressourcer i et Work-life balance perspektiv.

Problemformulering

Hvordan beskriver ressourcestærke forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande oplevelsen af deres egne ressourcer og hvordan beskriver de disse ressourcer set i et Work-Life balance perspektiv?

Underspørgsmål

- Hvordan beskriver forældrene deres Work-Life balance
- Hvordan beskriver forældrene definitionen ressourcestærke forældre
- Hvordan beskriver forældrene deres egne ressourcer
- Hvordan beskriver forældrene betydningen af deres arbejde og udvikling efter de fik deres barn med neuropsykiatrisk tilstand.
- Hvilke mulige løsninger peger forældrene på?

Begrebsafklaring

Ressourcestærke forældre:

Her tages udgangspunkt i de primære omsorgsgivere for barnet og som også er forældremyndighedsindehavere. I "*Diagnoser i myndighedsarbejdet 2019*" af Ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen, beskriver myndighedsarbejderne de ressourcestærke forældre som værende veluddannede med længerevarende uddannelser, økonomisk godt råderum og arbejdsmarkedstilknytning (1 Moesby-Jensen, 2019). Myndighedspersonerne så også ofte forældregruppen som værende i besiddelse af et stærkt socialt netværk.

Udvælgelseskriteriet af informanter vil tage udgangspunkt i ovenstående begrebskonstruktion og derfor se ud som følger:

Forældrene skal være tilknyttet arbejdsmarkedet et år før udfordringerne med deres barn grundet tilstande indenfor det neuropsykiatriske spektrum begyndte. Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet skal desuden opfylde definitionen fra Danmarks statistik om "*at beskæftigede er personer som minimum i den givne uge har arbejdet en betalt time, samt personer som er midlertidig fraværende fra jobbet grundet fx sygdom, ferie, barsel, kursus, afspadsering eller lignende*" (Arbejdskraftundersøgelsen 2019). Dette er valgt for at få en definerbar ramme for forståelsen af begrebet beskæftigelse.

Børn med neuropsykiatriske tilstande:

WHO definerer handicap som en individuel egen oplevelse og noget som opstår mellem mennesket og barriere i samfundet. "*Personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre*". Det betyder, at et handicap opstår i mødet mellem en funktionsnedsættelse og forskellige barrierer i de omkringværende omgivelser, så som hjem, skole eller arbejde (WHO, 2019).

Børn med neuropsykiatriske tilstande defineres i dette speciale ud fra WHO's handicapdefinition og ud fra ICD10's definition af F84 tilstande, som er autismespektrumforstyrrelser (WHO, 2019) (ICD10, 2000).

I ICD10 defineres neuropsykiatriske tilstande som gennemgribende udviklingsforstyrrelser i form af afvigelser i barnets udvikling af; det sociale sammenspil, evnen til at kommunikere og en begrænsende adfærd (ICD10, 2000). Barnets alder er i dette speciale defineret ud fra to til atten år. Denne grænse fra to år er valgt, da forældrene så forventes af have dannet et erfaringsgrundlag med at befinde sig i rammer mellem arbejdsliv og familieliv, efter endt barselsperiode. De atten år er valgt som skærende grænse, da barnet så overgår til at være myndig. Den samlede betegnelse for neuropsykiatriske diagnoser, autisme og neuropsykiatriske tilstande betegnes igennem dette speciale samlet som neuropsykiatriske tilstande, da denne definition indeholder de samme elementer (ICD10, 2000).

Work-life balance:

Begrebet Work-life balance defineres i dette speciale ud fra *Center for Balance mellem Arbejdsliv og Familielivs* definition (CBAF, 2020). CBAF definerer Work-life balance som værende den oplevede balance mellem arbejde og familieliv. Balance indeholder familie og arbejdsliv samt familiære og sociale relationer samt aktuelle livsfaser for individet. Balancen påvirkes af de omgivelser individet befinder sig i og den mulighed, der er for hjælp og støtte gennem forskellige servicetilbud og lovgivning samt forvaltning af disse (CBAF, 2019).

Specialets opbygning

I indledningen af dette speciale præsenteres baggrunden for valg af problemformulering for dette speciale og indkredsning af problemfeltet. I kapitlet *Forskning om ressource forældre* præsenteres og beskrives udvalgt relevant forskning på området. I kapitlet *Metode* beskrives det udvalgte videnskabs teoretiske perspektiv samt valgte forskningsmetoder. I kapitlet *Analyse* beskrives er specialets analyse kapitler og dernæst delkonklusioner. Slutteligt præsenteres specialets konklusion samt perspektivering.

Forskning på feltet

Dette afsnit præsenterer den udvalgte forskning og empiri som danner grundlag for en yderligere opnåelse af viden på området om forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande og deres oplevelse af Work-life balance.

I dette speciale er, som nævnt fokus på begrebet *ressourcestærke forældre* til børn med neuropsykiatriske tilstande og deres oplevelse af Work-life balance. Igennem litteratursøgning og gennemgang af dette er derfor søgt efter forskning på felterne. Begrebet *ressourcestærke forældre* tager udelukkende sit udgangspunkt i Ph.d., sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen definerede begreb. (Moesby-Jensen, 2014) og (1 Moesby-Jensen, 2019). Derfor var det forventeligt, at det kunne være vanskeligt at finde forskning specifikt om dette begreb og jeg valgte derfor at foretage en kædesøgning af de beskrevne begreber, da jeg havde en forventning om, at det var et underbelyst forskningsområde (bilag 1) og (Danneris & Monrad, 2018). Work- life balance er ligeledes et teoretisk undefineret begreb, men flere forskere har beskæftiget sig med dette og defineret deres forståelse af begrebet. Denne forståelse vil jeg uddybe i afsnittet omhandlende forskning i Work- life balance.

De neuropsykiatriske tilstande indeholder autismediagnoser og hører også under begreberne handicap samt disability (WHO, 2019). Det engelske begreb disability adskiller sig fra handicapbegrebet defineret ud fra FN's handicap definition, som anvendes i Danmark (FN, 2019). Derfor er der søgt både på handicap, disability, neuropsykiatriske og selvstændigt autisme. I det første afsnit vil jeg beskrive forskning i begrebet Work-life balance. Efterfølgende redegør jeg for udvalgt i forskning i forældre til børn med neuropsykiatriske tilstandes Work-life balance.

Til slut i kapitlet beskrives forskningen på området omhandlende de ressourcestærke forældre.

Forskning om Work life balance

Begrebet Work-life balance dannes gennem 1980erne og 1990erne, hvor en ny opmærksomhed på balancen mellem arbejde og familieliv opstår. Det sker bl.a. på baggrund af et øget behov for viden omhandlende årsagerne til, at flere danske ansatte sygemeldes med stress og flere ansattes beskrivelser af at være i et dårligt arbejdsmiljø. Der sker dermed en tydeliggørelse af arbejdets rolle i mistrivsel i medarbejdernes privatliv og omvendt (CBAF, 2020). I Danmark øges opmærksomheden på området yderligere gennem 00erne, hvor bl.a. Tænk tanken CBAF (Center for balance arbejdsliv og familieliv) undersøger balancen mellem familieliv og arbejde, og efterfølgende nedsættes der en kommission med fokus på dette område (CBAF, 2020). En konkret teoretisk definition af begrebet Work-life balance har imidlertid været vanskelig at finde.

I udgangspunktet for analyse af begrebet har jeg derfor valgt at anvende sociologen Richard Sennets makroøkonomiske beskrivelse af arbejdets negative påvirkning af familielivet, i sin bog "*Det fleksible menneske*" (Sennet, 1999). Sennet belyser samfundets krav som indeholdende en stigende øget produktivitet samt, at alle borgere ud fra et samfunds perspektiv skal være i beskæftigelse og helst i så stor en andel af deres liv som muligt. Disse krav om produktion og beskæftigelse, beskriver Sennet som havende en negativ indvirkning på familiestrukturen og også muligheden for at skabe balance mellem familieliv og arbejdsliv (Andersen, 2010).

Sennets perspektiv på samfundet og individet, i dette tilfælde forældrene, er et dialektisk syn på samspillet mellem de to elementer (altså samfundet og individets) og deres påvirkning af hinanden. I dette speciale inddrages samtidig Sennets definerede begreb *den fleksible kapitalisme*, som beskriver krav, som samfundet og dermed arbejdsmarkedet sætter til arbejdstagerne omhandlende fleksibilitet, mobilitet og omstillingsparathed (Andersen, 2010). Begrebet *Den fleksible kapitalisme* anvendes i dette speciale til at belyse, hvordan forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande oplever de samfundsskabte krav, om øget fleksibilitet overfor arbejdsmarkedet samt krav om konstant kompetenceudvikling hos forældrene, i samspillet med rollen som omsorgsgiver. Sennet beskriver arbejdsmarkedets udvikling ud fra en amerikansk kontekst. Men da det danske

arbejdsmarked også har udviklet sig som det amerikanske samfund på flere områder, så som hovedbeskæftigelses områder fra landbrugs, til produktion og videnssamfund, vurderer jeg, at Sennets teori også kan anvendes som perspektiv gældende for danske forældre. Der er ligeledes sket en historisk udvikling grundet industrialiseringen i samfundene både i USA og Danmark af familiemønstre, fra en tid, hvor størstedelen af kvinderne var hjemmegående til at begge forældre op gennem 1960erne og 1970erne blev udearbejdende og dermed bidragende til den økonomiske base for familien (Mikkelsen, 1990).

Sennets perspektiv er som nævnt det makroøkonomiske og han ser på mulige strukturer i samfundet, som kan påvirke balancen mellem familie og arbejdsliv. Da jeg som undersøger, også ønsker at belyse de mere personlige oplevelser som forældrene kunne beskrive, har jeg valgt at inddrage Sociologen Ariel Hochschild beskrivelser af, hvordan tidsmangel til familielivet som er forårsaget af arbejdslivets krav, kan påvirke familielivets balance.

I Hochilds bog "*Tidsfælden*" beskriver hun, hvordan arbejdslivets krav og dermed øget krav om tid på arbejdet bliver en tidsrøver fra familielivet, som påvirker forældrenes mulighed for at indgå i familielivet (Hochilds, 2003).

Hochilds beskriver, at trods arbejdspladsernes tilbud om mulige ændringer i arbejds-tid og forhold og dermed en grad mulighed for fleksibilitet benytter mange af forældrene sig ikke af disse tilbud. Tidsmangel bliver derved en blivende dominerende faktor for forældrene, i skabelsen af balancen mellem arbejde og familieliv. Hochilds beskrivelser af tidsmangel hos forældre anvender jeg som undersøger til at belyse forældrenes oplevelse af tid som en faktor i deres Work-life balance og om de mulige tilbud for fleksibilitet deres arbejdsplads har tilbudt dem bibringer forældrene mulighed for at øge denne balance (Hochilds, 2003).

Hochilds definerer sit perspektiv, som Sennet, ligeledes ud fra en amerikansk kontekst, men set ud fra rapporten fra VIVE "*Børnefamiliernes balance mellem familie og Arbejde*" er disse faktorer som både Hochilds og Sennet beskriver også gældende for danske børnefamilier. Rapporten "*Børnefamiliernes balance mellem familie og arbejde*" fra 2006

undersøger nærmere på et mikroniveau, hvordan forældre til børn fra 0-18 år oplever deres balance mellem arbejde og familieliv. I undersøgelsen inddeles forældrene i grupper af ufaglærte, kort uddannelse, mellemlang og længerevarende uddannelse. Fundene viser, at forældrene oplever, at hverdagen kan være stressende og det ofte er vanskeligt at skabe en sammenhæng mellem arbejde og familieliv. I gruppen af forældre er der også inkluderet de forældre som har mellemlang eller længerevarende uddannelser og ofte længere arbejdstider (Deding, 2006). Denne gruppe af forældre er i uddannelseslængde sammenlignelige med dette speciales kriterier for ressourcestærke forældre og inddrages derfor her, til belysning af forældres generelle udfordringer i familie og arbejdslivet.

Forskning om forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande og deres Work-life balance

Forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande og specifikt deres Work-life balance er et meget specifikt søgefelt og viste sig også at være ikke så velbelyst, set ud fra antallet af relevante hits gennem min kædesøgninger.

I søgningen er der, som tidligere nævnt også søgt efter både handicap samt det engelske disabilitys begreb, da neuropsykiatriske tilstande også hører til under disse definitioner (Bonfils, Kirkebæk, Olsen, & Tetler, 2013).

Den amerikanske psykolog og Ph.d. Theresa J. Brown fra Georgion Court University, med speciale i arbejdsmarkedstilknytning og forældre til børn med disabilities, har gennem et litteratur Review fra 2017, undersøgt en del af den nuværende forskning om børnefamilier og deres tilknytning til arbejdsmarkedet i et globalt perspektiv. Reviewet viser, at trods forskelligheder i velfærdsmodeller i de respektive lande ses der sammenfald i oplevelserne af arbejdsmarkedstilknytning hos de deltagende forældre (Brown & Clark, 2017). De udfordringer som forældrene beskriver gennem de samlede studier, er bl.a. at manglende muligheder for deltagelse i arbejdslivet har en negativ påvirkning på deres oplevelse af stress og generelle livskvalitet (Brown & Clark, 2017).

Studierne viser også at det, at forældre til børn med disabilities oplever udfordringer i forbindelse med opretholdelse af arbejdsmarkedstilknytning, ikke kun er et dansk fænomen, men nærmere et globalt fænomen (Brown & Clark, 2017).

Det norske studie ”*The impact of a childs special health care needs on maternal work participation during early childhood*” fra 2013, med deltagelse af 692 mødre til børn med disabilities, viser at mødrene er i højere risiko for at falde udenfor arbejdsmarked end sammenlignelige mødre til børn uden disabilities (Hauge, et al., 2014). Det understøttes af det svenske studie ”*Well-being, involment in paid work and division of child-care in parents of children with intellectual disabilities in Sweden*”. I dette studie deltog 176 familier til børn med disabilities, studiet undersøgte forældrenes oplevelser af bl.a. arbejdsmarkedstilknytning. Familierne beskrev en lavere grad af livskvalitet samt at mulighederne for at kunne bevare deres arbejdsforhold var langt lavere sammenlignet med familier til børn uden disabilities (Olsson & Hwang, 2006). Resultaterne fra disse studier fra Norge og Sverige må antages at kunne trække paralleller til danske familier til børn med samme udfordringer, da landene i Skandinavien har den samme universelle velfærdsform og dermed lige adgang til støtte fra de offentlige systemer. Undersøgelserne er alle lavet ud fra forældrenes perspektiv, ligesom i dette speciale, og der er i undersøgelsen ikke kategoriseringer i diagnoser, eller grader af disabilities.

Forskning om begrebet ressourcestærke forældre

I forskningsfeltet, *de ressourcestærke forældre*, har jeg som tidligere beskrevet taget udgangspunkt i Ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen studie og beskrivelse af begrebet. Begrebet er som tidligere nævnt ikke teoretisk defineret, men findes i beskrivelser af samarbejde og betegnelser for forældre i en given gruppe (Moesby-Jensen, 2014) og (1 Moesby-Jensen, 2019).

Da der i dette speciale undersøges og søges empiri ud fra begrebet, ”*at være ressourcestærk*”, har jeg valgt at undersøge, hvordan dette begreb kan defineres og teoretiseres for at underbygge begrebet ”*de ressourcestærke forældre*”.

Sociologen Pierre Bourdieu beskriver, ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv fire former for kapital som mennesket kan besidde. Disse former for kapital kan sammen og/eller hver for sig anvendes til at forstå begrebet *ressourcestærk* gennem et teoretisk perspektiv. I studiet, *de ressourcestærke forældre*, anvender ph.d. sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen, Bourdieus perspektiv til analyse af forældrenes kapital og jeg har med inspiration fra dette ligeledes valgt, at inddrage disse former for forståelse af kapital.

De fire former for kapital Bourdieu beskriver er *den økonomiske, den kulturelle, den sociale og den symbolske* (Järvinen M. , 2013).

Den kulturelle kapital er betegnende for viden og uddannelse og kan her anvendes til en betegnelse for forældre, som har en given længde af uddannelse og derigennem opnået en andel af viden. I studiet *"De ressourcestærke forældre"* og I *"Diagnoser i myndighedsarbejdet 2019"*, begge af ph.d.-sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen beskriver myndighedsarbejderne gruppen af forældrene, som "nogen der ved hvad de har krav på" og netop som værende veluddannede, at forældrene opleves sådan, kan være et udtryk for forældrenes kulturelle kapital i kraft af deres uddannelsesniveau og kendskab til systemet og/eller lovgivningen.

Den kulturelle kapital vil også afspejle sig igennem sproget, både det skriftlige og mundtlige, hvor forældre med kulturel kapital, med udgangspunkt i Bourdieus begreb, må antages at besidde en højere grad af evne for formuleringer og forståelse af det skrevne og sagte i bl.a. samarbejdet med de offentlige myndigheder.

Den sociale kapital er den mængde af sociale netværk og heri relationer som forældrene er i besiddelse af, altså de sociale ressourcer som findes i deres netværk. Sagsbehandlerne så ofte forældregruppen som værende i besiddelse af et stærkt socialt netværk. Denne forståelse var set ud fra et syn om, at forældrene var tilknyttet arbejdsmarkedet og derfor også måtte besidde større andele af sociale netværk. Dette var på trods af, at forældrene ofte var i risiko for social isolation eller tab af socialt netværk" (1 Moesby-Jensen, 2019).

Den økonomiske kapital omhandler materielle ressourcer, som i dette tilfælde kunne være betegnende for forældrenes økonomiske råderum og herunder deres boligform.

Sagsbehandlerne beskrev i studiet *"de ressourcestærke forældre"*, at forældrene sandsynligvis havde en høj økonomisk kapital, da de var tilknyttet arbejdsmarkedet og deraf havde gode lønninger. Sagsbehandlerne syn på de ressourcestærke forældre er, set ud fra Bourdieus perspektiv, en forståelse af, at besidder forældrene f.eks. økonomisk kapital, må de nødvendigvis også besidde social kapital. Dette fordi forældrenes tilknytning til arbejdsmarked som tidligere beskrevet kobles til den sociale kapital (1 Moesby-Jensen, 2019).

Den sidste kapital er den symbolske kapital, som er samlende for de andre kapitaler f.eks. at forældrene er i stand til at vurdere hvad der, ud fra et samfundsmæssigt perspektiv, er værdifuldt at besidde, så som økonomisk kapital, adgang til uddannelse og viden samt adgang og tilhørsforhold til sociale netværk (Järvinen M. , 2013).

Metode afsnit

For at skabe metodisk gennemsigtighed omkring undersøgelsesproceduren for dette speciale, vil jeg i følgende afsnit redegøre for studiedesignet og metode herunder de til- og fravalg der er truffet undervejs i processen (Kvale & Brinkmann, 2015). I følgende afsnit præsenteres først det valgte videnskabsteoretiske felt for specialet og den valgte metodiske tilgang. Efterfølgende præsenteres adgangen til feltet samt strategien for specialets analyse. Til slut vil kvaliteten for specialet blive diskuteret.

Det induktive og deduktive forskningsstudie

I dette speciale tages afsæt i både den induktive og den deduktive forskningsstrategi, en anvendelse af begge strategier har vist sig nødvendigt for at, kunne besvare specialets problemfelt. I søgningen af empiri søgte jeg efter sammenhænge eller mønstre på baggrund af udvalgt teori, men samtidig dukkede nye perspektiver op, som også blev genstand for analysen (Olesen & Monrad, 2018). Den deduktive tilgang er anvendt i spørgsmålene, hvor jeg ex bad forældrene forholde sig til begrebet "*de ressourcestærke forældre*" og begrebet "*Work-life balance*", som begge har udgangspunkt i de valgte teorier.

Det induktive forskningsstudie tager sit udgangspunkt i empirien og dermed de nye fund og fænomener, som opstår undervejs. I dette speciale blev der adspurgt til forældrenes oplevelser af deres arbejdes betydning, hvor jeg valgte *ikke* at tage udgangspunkt i en på forhånd valgt teori, men lod fundene være styrende for valg af teori for analyse til dette tema.

Videnskabsteoretisk orientering-hermeneutik

I specialet tages der udgangspunkt i den filosofiske hermeneutik som videnskabsteoretisk perspektiv, da det er forældrenes erkendelser og *oplevelser* i en given kontekst, som er det centrale for undersøgelsen (Olesen & Monrad, 2018). Jeg inddrager aktivt min egen

forforståelse og derfor også med bevidstheden om, hvordan fortolkningsprocessen hos mig som undersøger konstant kunne påvirke det undersøgte. I afholdelsen af pilotinterview samt udarbejdelsen af interviewguiden har jeg måtte ændre og eller tilføje på formuleringer på baggrund af nyopstået viden (Kvale & Brinkmann, 2015). Et eksempel på behov for ændringer er i spørgsmålene omhandlende børn med neuropsykiatriske tilstande, hvor jeg som undersøger til start, havde udvalgt børn med neuropsykiatriske diagnoser og sygdomme. Der opstod dog ved litteratursøgning på feltet en ny viden om, at det mest beskrivende og anvendte begreb blandt social og sundhedsfaglige var *tilstande* og ikke diagnoser, som var mit første valgte udgangspunkt (Bertelsen, 2000).

Det hermeneutiske perspektiv er derved også rammesættende for forståelsen af det samlede speciale.

Det hermeneutiske perspektiv tager sit udgangspunkt i, at man som undersøger altid er i besiddelse af en forforståelse og forventning om, hvordan verden, altså hvordan objektet for undersøgelsen tager sig ud. I det hermeneutiske perspektiv er mennesket altid præget af sin forforståelse og denne forståelse er skabt af den omverden samt historiske tid vi befinder og har befundet os i. Det betyder at vores forforståelse også bygger på tidligere erfaringer som vi bringer i spil i mødet med det ukendte. Det bevirker at forståelsen af ny viden sker i et konstant samspil af tidligere erfaringer i mødet med nye oplevelser, som så danner grund for nye fortolkninger og viden. Denne proces kaldes den hermeneutiske cirkel, som beskriver den uendelig proces for at forstå helheden som fortolkningsprocessen ifølge hermeneutikken er (Juul, 2018).

For forståelserne hos mig, som undersøger, er altså ifølge det hermeneutiske perspektiv medskabende af tolkninger, og dermed også i dannelsen af den indsamlede empiri. Meningen og data skabes i feltet mellem min forforståelse og den forståelse som er i forældrenes oplevelser (Friberg & öhlen, 2018). Forforståelsen omhandler i dette speciale forældrenes oplevelsesverden, hvilke elementer og værdier som indgår i deres beskrivelser af Work-life balance. Specialets empiri er altså frembragt i en hermeneutisk proces mellem forældrenes beskrivelser af deres oplevelser og mine tolkninger og forforståelse som undersøger. I bearbejdningen af empirien foregår der en cirkulær proces, hvor jeg aktivt sætter min forforståelse i spil med empirien og de teoretiske forståelser. For at give mulighed

for metodisk gennemsigtighed er det derfor også nødvendigt at jeg fremlægger min forforståelse, som præsenteres senere i specialet.

Den filosofiske hermeneutik adskiller fra den klassiske hermeneutik ved at bringe den menneskelige forståelse ind altså her mig selv som undersøger. Den tyske filosof Hans Georg Gadamer, udvikleren af den filosofiske hermeneutik beskriver, at det som kendetegner selve det at være menneske er betinget af *forståelsen* og at mennesket altid vil søge at forstå den situation eller givne kontekst som de befinder sig i (Gadamer, 2004). Gadamer beskriver, at undersøgerens fordomme og/eller forforståelse er medvirkende til skabelsen af erkendelse og forståelse for det undersøgte fænomen.

Forforståelsen kan både vise sig at være sand, men lige så vel vise sig ikke at stemme overens med det forudindtagede. Derfor er det væsentligt, at man som undersøger er bekendt med sine forforståelse i skabelsen af data, da disse vil have en uundgåelig effekt på resultatet (Juul, 2018). Derfor vil jeg i efterfølgende kapitel beskrive mine forforståelse inden indsamlingen af data, da de er betydningsfulde elementer i skabelsen af specialets empiri.

Forforståelse

I et projekt som dette vil der i indsamlingen af empiri, bearbejdning af data og analyse uundgåeligt være et islæt af forskerens forforståelse, som kan have en betydning for fortolkningsprocessen (Kvale, Brinkmann, 2015). Igennem den valgte hermeneutiske videnskabsteori er jeg derfor opmærksom på, hvordan jeg som forsker medvirker til at skabe empirien, bl.a. gennem de begreber som er i interviewguiden og hvilke blinde vinkler det eventuelt kan medføre (Kvale & Brinkman, 2015).

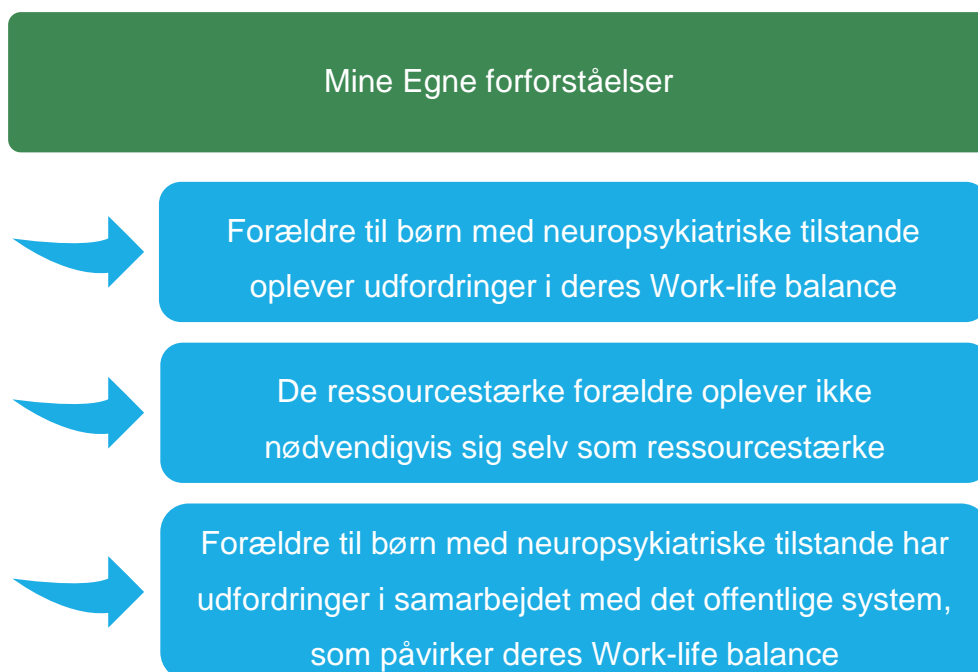
Min professionelle baggrund, som tidligere ergoterapeut i behandlingspsykiatrien og nu adjunkt på ergoterapeutuddannelsen, Københavns Professionshøjskole gør at jeg repræsenterer, et fagligt fokus på forskellige sundhedsfaglige problemstillinger i en socialfaglig kontekst. Professionen som ergoterapeut bestræber sig i udgangspunktet på at følge idealet om et helhedssyn og ser ofte på forebyggelse og løsninger for individer eller grupper, blandt velfærdssamfundets borgere. Gennem mit praksisfelt og forskellige

uddannelser, erfaringer og viden inden for det social- og sundhedsfaglige felt, har jeg som repræsentant fra det offentlige system oplevet forældres positioner og udfordringer i samarbejdet i det offentlige system. Min forforståelse er også præget af den anvendte litteratur i specialet og specifikt, hvordan udsagnene fra sagsbehandlerne i studiet *"Myten om de ressourcestærke forældre"* beskriver denne gruppe af forældre (Moesby-Jensen, 2014). Det som gjorde mig nysgerrig på emnet, er udviklingen i samarbejdet mellem forældre og det offentlige system eller rettere mangel på samme, derfor er min forforståelse også præget af en kritisk tilgang overfor det offentlige systems rolle. Slutteligt er et afgørende element af min forståelseshorisont for dette speciale også er et led i min kandidatuddannelse i socialt arbejde.

Derved er min teoretiske viden, valg af teorier og fokus for problemstilling valgt på baggrund af relevante emner for socialt arbejde (AAU, 2020).

Nedstående er en figur med oversigt over mine (undersøgerens) konkrete forforståelses udsagn.

Figur 1:

Udvælgelseskriterier for informanter

I udvælgelsen af informanter opsatte jeg kriterier som understøttede specialets problemstilling og skabte herved mulighed for indsamling af empiri til belysning af problemstillingen (Monrad, 2018) .

Forældrene skulle være primære omsorgsgiver og forældremyndighedens indehaver til et barn eller flere børn med en eller flere neuropsykiatriske tilstande.

Forældrenes børn med neuropsykiatrisk tilstande skal have levet med tilstanden i minimum to år, altså fra barnet er to år da tilstandene oftest er medfødt. Barnet skal være to år da forældrene så forventes at være tilbage på arbejde fra given barselsperiode (Borgerservice, 2019). De to år er ydermere udvalgt da forældrene dermed formodes at have dannet et erfaringsgrundlag for en oplevet Work-life balance og derfor set ud fra et hermeneutisk perspektiv kan indgå i skabelsen af empiri (Monrad, 2018). Forældrene skal ligeledes opfylde kravene fra Serviceloven § 42, om retten til tabt arbejdsfortjeneste, men fortsat være eller have været tilknyttet arbejdsmarkedet siden deres barns fødsel (Serviceloven, 2020).

Forældrene skal have en mellemlang eller længerevarende uddannelse, som er svarende til minimum 3 ½ år og således følge beskrivelsen af ressourcestærke forældre beskrevet gennem studiet "*Myten om de ressourcestærke forældre*" af ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen (Moesby-Jensen, 2014). Forældrenes alder, køn, samt geografiske placering er ikke opsat som kriterier, da det ikke vurderes af relevant betydning for besvarelse af problemstillingen.

Adgang til feltet

Jeg har i udvælgelsen af informanter gjort mig overvejelser omhandlende hvilke inklusionskriterier jeg skulle opstille for at kunne opnå den søgte empiri. Disse kriterier beskrives under afsnittet *kriterier for informanter*. Jeg har valgt at inkludere otte udvalgte informanter til de semi-strukturerede interviews. I dette speciale er adgangen blevet skabt gennem professionelle netværk, herunder; *Autismeforeningen*, *Center for Autisme* samt netværket *Autisme Forum*, et internetforum for forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande. Der opstod ved denne valgte tilgang til informanter ikke en risiko for, at jeg som undersøger sammenblandede eventuelle sociale og professionelle relationer og dermed en mindre risiko for påvirkning af empirien (Olesen & Monrad, 2018).

Jeg udformede en kort beskrivelse af projektets formål, præsentation af mig selv samt tidsramme for interviewet og kriterier for deltagelse (bilag 2). Denne beskrivelse sendte jeg til de ovennævnte netværk, med en forespørgsel om mulighed for, at jeg kunne kontakte deres medlemmer. Jeg modtog positiv respons fra alle de beskrevne steder om, at de gerne ville videreformidle opslaget. I opslaget var mine kontaktoplysninger både mailadresse samt telefonnummer, som gjorde det muligt for informanterne at sende mig en sms også, hvis de ønskede at indgå i interviewet (bilag, 2).

Der viste sig stor interesse fra forældre om deltagelse i interview og i de første 24 timer modtog jeg tolv relevante henvendelser fra forældre som ønskede at deltage i interviewet. De næste to døgn havde jeg modtaget 38 relevante henvendelser fra forældre på mail og sms. Jeg valgte derefter at henvende mig til de tre foreninger og bad dem "lukke" mit opslag ned igen, så forældrene ikke brugte unødigt tid på at kontakte mig forgæves. Jeg gennemgik alle henvendelser og udvalgte otte relevante informanter, som alle opfyldte de opsatte kriterier. De otte informanter blev udvalgt efter et enkelt princip om, hvem som først henvendte sig igen med mulig dato for interview.

Da alle 38 henvendelser var relevante og opfyldte de opsatte krav, valgte jeg denne simple udvælgelses strategi. Denne strategi valgte jeg desuden for ikke at påvirke empirien ved specifikt at udvælge på baggrund af alder, køn eller uddannelse, af de 38 forældre var 37 kvinder og en mand.

I gruppen af informanter var 37 ud af 38 henvendelser kvinder, at så stor en andel af forældrene var kvinder har efterfølgende fået mig som undersøger til at reflektere over formuleringen i opslagene. Formuleringen kunne måske med fordel være formuleret anderledes, for dermed at få en større andel af fædre med som informanter. I opslagene søgte jeg efter primær omsorgsgiver og denne definition kan muligvis indeholde en forforståelse om, at det er mødre som er de primære omsorgsgiver set ud fra henvendelserne af informanter. En anden overvejelse som kom frem, var forældrenes bevæggrunde for at tilmelde sig som informanter.

Der kan være forskellige årsager til at forældrenes henvendelser værende; et ønske om at bidrage til fokus på emnet, at være hjælpsom, men det kan også være at de forældre, som meldte sig, er dem der har haft tid og oplever problemer. Der er måske derfor også et ukendt antal af forældre, hvori Work-life balance ikke opleves som problematisk og derfor ikke henvender sig, eller forældre som ikke har tiden til interview pga. en endnu mere presset hverdag.

Alle de forældre som havde henvendt sig, modtog en svar mail tilbage også den gruppe af forældre, som ikke skulle indgå i de videre interviews. De otte udvalgte forældre modtog en yderligere informationsmail med oplysninger om aftale for tidspunkt af interview samt en udarbejdet samtykkeerklæring (bilag 3). Samtykkeerklæringen blev udarbejdet med udgangspunkt i databeskyttelsesloven (Dataloven, 2020). Informationsbrevet samt samtykkeerklæringen var væsentlige for at sikre informanterne en ekstern anonymisering og at alle deltager oplevede, at de var informeret fyldestgørende nok om specialets formål, for at de kunne samtykke til deltagelse på et informeret grundlag (Carlsen, 2018).

Kvalitative metoder

Jeg har gennem min litteratursøgning undersøgt og ladet mig inspirere af, hvilke metoder andre forskere har anvendt i undersøgelsen af beskrivelsen af forældre og deres Work-life balance, og som overvejende har vist sig at have udgangspunkt i de kvalitative metoder.

Denne erfaring bevirkede dermed også til valget af undersøgelsesmetode for besvarelsen af specialets problemfelt.

I dette speciale er mit ønske at beskrive nogle udvalgte fænomener i dets valgte kontekst, her konkret de ressourcestærke forældres oplevelser af deres ressourcer og hvordan disse opleves i deres Work-life balance. Fokus er desuden at belyse, hvilke udfordringer samt eventuelle mulige løsninger de beskriver. Gennem det kvalitative forskningsdesign ønsker jeg at opnå en forståelse af ressourcestærke forældre til børn med neuropsykiatriske tilstandes Work-life balance.

Hermeneutikken stiller gennem sin forståelse af videns skabelse krav til, at informanterne skal besidde en grad af erfaring og/eller oplevelser med det udvalgte felt. Denne forståelse lægger op til anvendelse af de kvalitative metoder som indsamling af empiri (Frederiksen, 2018). Den valgte kvalitative metode er i dette speciale det semistruktureret interview.

Det semistrukturerede interview

Det semistrukturerede interview er kendetegnet ved, at det er informanternes subjektive perspektiver på et udvalgt ønsket undersøgt fænomen som synliggøres. I det semistrukturerede interview kan der både opsættes åbne og lukkede spørgsmål, men der er en forudbestemt struktur for interviewet, det er derfor jeg som undersøger som er styrende for interviewets udvalgte spørgsmål (Frederiksen, 2018) og (Justesen & Mik-Meyer, 2013). I dette speciale søges informanternes oplevelser og derfor har jeg udelukkende søgt imod at formulere åbne spørgsmål således, at der skabes muligheder for at informanternes refleksioner omkring deres livsverden kommer frem og derfor ikke lukkede spørgsmål som kan besvares ved et simpelt ja eller nej svar (Launsø, Rieper, & Olsen, 2017).

Den valgte metode kan også være en mulig påvirkning af empiriskabelsen og jeg ville derfor ved at inddrage en anden metode kunne øge reliabiliteten af denne undersøgelse, således at det ikke er den valgte metode som er udslagsgivende for resultaterne. Jeg kunne i denne undersøgelse f.eks. have anvendt fokusgruppeinterview som metode, for at belyse informanternes oplevelser. Dog lægges der i specialets problemstilling ikke op til en samskabelse af nye begreber mellem informanterne ej heller har jeg valgt at have fokus på informanternes interaktion og den empiri som kunne skabes, som måske havde været fokus, hvis jeg havde valgt et socialkonstruktivistisk

perspektiv. Fokusgruppeinterviewet kunne have været et relevant supplement til de semistrukturerede interview, da de kunne belyse sammenfald i oplevelser, informanternes interaktion og forskellige og mulige sammenlignelige oplevelser kunne medføre til nye begreber (Olesen & Monrad, 2018).

Det semistrukturerede interview fungerede efter hensigten om at kunne bringe de valgte teoretiske begreber i spil, som beskrives under afsnittet; interviewguide. De valgte spørgsmål blev besvaret af alle informanter og afholdt inden for tidsrammen. Den på forhånd satte tidsramme, skabte en øget styring hos mig som undersøger og det medførte at informanternes mulighed for at tilføje eller fortælle andre synspunkter muligvis blev begrænset (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette forsøgte jeg at tage højde for ved at inddrage det sidste spørgsmål omhandlende om informanterne havde yderligere at tilføje.

Da jeg endvidere ønskede, at indfange mulige ikke belyste emner ud fra de beskrevne spørgsmålene afsluttede jeg alle interviewene med at adspørge informanterne om dette (Monrad, 2018). Dette gav informanterne mulighed for at tilføje yderligere refleksioner og medførte, at flere informanter uddybede deres svar på det sidste spørgsmål omhandlende hjælp fra de offentlige myndigheder, til forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande.

Det gav mig allerede en fortolkning af, at dette område var et emne som muligvis burde været givet mere plads i interviewene.

Da spørgsmålene på forhånd var beskrevet af mig som undersøger og den samme struktur for rækkefølge af spørgsmålene blev holdt gennem alle interview, var dette også med til at sikre en vis grad af reliabilitet.

Interview-forberedelse

I forberedelse af interviewene havde jeg efter individuelle aftaler på mail eller via telefonsamtaler med informanterne planlagt stedet for interviewene. Interviewene var planlagt til at skulle foregå bl.a. i informanternes hjem, to via skype og en enkelt på informantens arbejde. Disse steder blev valgt efter informanternes ønske da det var væsentligt for mig ud fra et mikroetisk perspektiv som undersøger at minimere informanternes unødvendige tidsressourceforbrug på deltagelse i interview (Carlsen, 2018). Dette væsentlige punkt hos mig som undersøger tog udgangspunkt i en forestilling om at informanterne kunne være udfordrede på tid samt ressourcer på baggrund af deres situation som forældre til et barn med neuropsykiatrisk tilstand. Ligeledes blev den opsatte

tidsramme for interviewene sat at vare 60 minutter og jeg fravalgte derfor også spørgsmål som havde enslydende betydning for at spare tid for informanterne (Kvale & Brinkmann, 2015). Interviewenes varighed var fra 42 minutter til 64 minutter og overholdt derved tilfredsstillende den forudsatte tidsramme.

Ændring af interviewenes rammer

Imidlertid opstod der i Danmark marts 2020 en uventet situation med COVID 19 virus, som også påvirkede de planlagte interview i dette speciale. Derfor måtte jeg også som undersøger følge de nye gældende retningslinjer fra Sundhedsstyrelsen for smitterisiko i Danmark, som betød en ændring af omgivelserne for interviewene (SST, 2020).

Grundet den nye situation valgte jeg at udføre alle interviewene via Skype med video, i stedet for de aftalte omgivelser. Informanterne blev derfor kontaktet igen via mail med information om begrundelse for denne og med spørgsmål om de fortsat ønskede at medvirke til interview. Alle informanter blev ligeledes tilbudt ændring af tid og at interviewet kunne finde sted dag, aftener og weekender, for at tilgodese deres situation nye situation (bilag 6).

Dette valgte jeg at gøre, ud fra en forestilling om at informanternes "nye" hverdag muligvis var præget af de retningslinjerne omhandlende, at specialtilbud, skoler og institutioner er lukket ned grundet Corona virus (SST, 2020).

Alle informanter vendte tilbage på mail med svar om, at de fortsat var interesserede i at deltage og jeg aftalte nye konkrete tidspunkter for interview med informanterne. Tre informanter ønskede at ændre tidspunkt for interview og dette aftalte vi, ud fra hvornår det kunne passe i deres hverdag. At interviewene nu skulle foretages via Skype, kan have medført påvirkning af informanternes svar og deres oplevelse af at kunne være åben omkring deres refleksioner. Det kan desuden påvirke interaktionen imellem undersøgeren og informant og skabelsen af empiri (Kvale & Brinkman, 2015). Hvis undersøgelsen skulle gentages, ville jeg derfor sigte mod andre fysiske rammer, gerne i informantens eget hjem så de dermed kunne opleve en højere grad af tryk og dermed eventuelt i højere grad "turde" åbne op for deres oplevelser.

Samtidig kan det dog også øge reliabiliteten, at alle interviews nu endte med at blive foretaget på samme måde på Skype og ikke i eget hjem.

I anvendelsen af Skype som interviewform medførte det risiko for nogle mulige udfordringer med lyden af det sagte. Dette bevirkede også, at jeg valgte at gentage mit pilotinterview over Skype for at opnå fortrolighed med de tekniske muligheder i Skype (Skype, 2020). Interviewene blev alle gennemført via Skype, dog har jeg efterfølgende fravalgt et interview med informant M på grund af forringet lyd kvalitet. Interviewet blev foretaget mens M var på en gåtur om aftenen, da dette var den eneste mulighed for at M kunne deltage i interview med ro omkring sig. Den forringede lyd kvalitet ville medføre risiko for, at jeg som undersøger overfortolkede eller tillagde det jeg ikke kunne høre, en anden betydning end det oprindelige sagte og det vurderede jeg som undersøger, ikke var etisk forsvarligt (Kvale & Brinkman, 2015).

Interviewguide

Interviewguiden er opsat med fire kolonner med fire forskellige overskrift: første kolonnes overskrift er 1) Tema, derefter 2) Motivationen, hvad er formålet med spørgsmålet, 3) Forskningsspørgsmål og til sidst 4) Interviewspørgsmålet til informanterne. Dette er med til at sikre den røde tråd i indsamling af empiri, så jeg er bevidst om temaet og forskningsspørgsmålene, for dermed at kunne bevare rammen og forståelsen af interviewspørgsmålene (Kvale & Brinkmann, 2015), (bilag 4). I interviewguiden er spørgsmålene bevidst formuleret med henblik på besvarelse af temaer i specialets problemstilling. Objektiviteten vil være synlig i nogle af de formulerede spørgsmål, da de netop indeholder elementer af den forforståelse jeg som undersøger har af fænomenet (Kvale & Brinkman, 2015). De beskrevne spørgsmål i interviewguiden er formuleret med udgangspunkt i de forskellige definitioner af de ønskede belyste tematikker. I ønsket om at belyse hvordan informanterne beskriver definitionen, *ressourcestærke forældre*, er spørgsmålene formuleret med udgangspunkt i sociologen Pierre Bourdieus fire former for kapital, som kan fortolkes og anvendes til at teoretisere begrebet ressourcer (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013) og Ph.d. sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen definition af begrebet (Moesby-Jensen, 2014).

I processen med at sikre kvaliteten af et kvalitativt studie er der flere elementer som kan understøtte dette. Efterfølgende beskrives, hvordan der er taget højde for validiteten og reliabiliteten i dette speciale (Olesen & Monrad, 2018).

I bestræbelsen på at sikre yderligere validitet i specialet, har jeg i udarbejdelse af interviewguiden formuleret tema, samt forsknings- og interviewspørgsmål ud fra den beskrevne problemstilling (Olesen & Monrad, 2018). En metode som kan medvirke til at styrke reliabiliteten, er at afprøve interviewguiden inden det egentlige interview med informanterne foretages (Olesen & Monrad, 2018). Jeg udførte derfor et pilotinterview, hvor jeg gennemgik spørgsmålene i interviewguiden og ændrede spørgsmålenes udformning, såfremt de ikke gav den ønskede mulighed for empiriindsamling eller blev for forudindtaget. De fravalgte spørgsmål som ikke fungerede efter hensigten, var præget af lukkede spørgsmål som dette spørgsmål: *Er der gjort tiltag på din arbejdsplads for at tilgodese din situation?* (bilag, 5).

Eller hvor det blev tydeligt for mig som undersøger, at det stillede spørgsmål gav mulighed for helt andre besvarelser, som bevægede sig i en anden retning end dette speciales problemformulering. Et eksempel på dette er det efterfølgende fravalgte spørgsmål: *"Hvordan vil du beskrive dig selv?"*, her gav spørgsmålet mulighed for en bred vifte af besvarelser for hvordan informanten ville beskrive sig selv og ikke nødvendigvis set i et Work-life balance perspektiv eller i forhold til begrebet ressourcestærke forældre (bilag, 5).

For at sikre reliabiliteten i specialet har jeg været opmærksom på upræcise formuleringer for eksempel *"hvilke forventninger har du til dit arbejdsliv?"*, hvor det blev utydeligt hvilke *forventninger* der var tale om hos informanten. Disse spørgsmål i interviewguiden som kunne skabe misforståelser og dermed en mulig påvirkning af data blev fjernet eller omformuleret (Kvale & Brinkmann, 2015). Da metoden er semistruktureret interview vil der være en vis risiko for at elementer i omgivelserne kan påvirke empirien, i disse tilfælde kunne det ex være informanternes børn, som kunne give afbrydelser i interviewene.

For yderligere at øge en transparens for den valgte metode har jeg vedlagt interviewguides som bilag og redegjort for anvendelsen og udarbejdelsen af interviewguiden (bilag 4).

Præsentation af informanter

Følgende figur (2) er en samlet over informanternes relevante data, informanterne benævnes ved de samme bogstaver gennem hele specialet.

Figur 2

Køn:	Uddannelse:	Barns diagnose & alder:	Geografisk Bosiddende	Etnicitet
Kvinde- N	Cand. Scient. San	Gua 14år	Region Syddanmark	Dansk
Kvinde-H	Socialrådgiver.	Autisme, 11år	Region Hovedstaden	Dansk
Kvinde- C	Ingeniør	ADD og Autisme 13 og 17år	Region Sjælland	Dansk
Kvinde- E	Cand. Soc	GUA, 16år	Region Midtjylland	Dansk
Kvinde- K	Socialfaglig leder	ADHD 14 år	Region Nordjylland	Dansk
Kvinde-L	Pædagogisk konsulent	ADHD, 12år	Region Midtjylland	Dansk
Mand- R	Folkeskolelærer	ADHD, 12 år	Region Midtjylland	Dansk

Etiske overvejelser

I følgende afsnit beskrives de etiske overvejelser som dette speciale indeholder. I dette afsnit er der bl.a. hentet inspiration og viden fra Statens samfundsvidenskabelige forskningsråd og deres retningslinjer for forskning i samfundsvidenskaber. De etiske spørgsmål man som undersøger bør stille sig selv undervejs i processen, omhandler bl.a. om en hensyntagen til informanterne i forskningen, så de ikke krænkes undervejs og efterfølgende, eller at de mulige resultater får en negativ påvirkning af informanternes liv (Carlsen, 2018). Det har gennem dette speciale været et væsentligt etisk princip for mig som undersøger, at sikre informanternes anonymisering gennem deres medvirken i empiriskabelsen. Informanterne kommer fra forskellige foreninger og interessenetværk samt forskellige landsdele i Danmark og var ikke bekendt med hinandens data, dog ser jeg alligevel en mindre risiko for, at de kan genkende hinanden i resultaterne. Dette skyldes at netværkenes deltagere ofte har et kendskab til hinanden gennem privat og/eller sociale netværk og de kan på dette grundlag have talt om deres deltagelse i interviewene. Derfor har jeg heller ikke oplyst deltagerne hvorfra eller hvilke netværk/foreninger de andre informanter kom fra. Da interviewene var foretaget, tilbød jeg alle informanterne mulighed for at gennemlæse deres udsagn og ændre eller slette udsagn, hvis de ønskede dette. Ingen af de deltagende informanter ønskede dog dette, men ville alle gerne modtage en opfølgning med resultater af specialet, hvilket jeg aftalte at de ville modtage på mail efter min eksamen juni 2020.

I transskriptionen af datamaterialet har Lektor. Cand. Soc. Heidi Bentzen deltaget ved transskriptionen af to af interviewene, derved har hun også haft adgang til informanternes data. For at informanterne var oplyst om denne faktor og derved kunne takke nej til deltagelse, valgte jeg at beskrive denne deltagelse i det informerede samtykke, som blev sendt til informanterne.

Et væsentligt perspektiv, som jeg har forsøgt at tage højde for, var forældrerens mulige ekstra pressede situation grundet udbrud af Corona virus, hvor deres børn derfor skulle passes hjemme. Derfor valgte jeg, som tidligere beskrevet, at sende en mail til informanterne, hvor jeg gentog spørgsmålet om de fortsat ønskede at deltage i interviews, set i lyset af den nye situation og de udfordringer det måtte afstedkomme (bilag 6).

Databehandling-analysestrategi

I følgende afsnit præsenteres den valgte analysestrategi samt bearbejdningen af indsamlede data.

Der er i bearbejdningen af den indsamlede empiri taget udgangspunkt i den hermeneutiske cirkulære fortolkning. I denne valgte fortolkningsproces analyserer og fortolker jeg derfor som undersøger kontinuerligt gennem hele processen fra interviewenes start til konklusionen for specialet (Kvale & Brinkmann, 2015). I informanternes svar skabtes ny viden og dermed også mulige nye fordomme hos mig som undersøger, hvilket også er i tråd med det hermeneutiske videnskabsperspektiv (Juul, 2018).

Transskriberingsprocessen

Jeg optog som tidligere beskrevet alle interviewene via Skype og dermed digitalt, hvoraf 6 var med billede og to uden. Efterfølgende transskriberede jeg med hjælp fra Lektor, Cand. Soc. Heidi Bentzen alle interviewene ved anvendelse af computerprogrammet NVIVO12 plus for at gøre empirien tilgængelig for analysen (2017). Lektor Cand. Soc. Heidi Bentzen transskriberede to interviews og jeg transskriberede selv de resterende fem interviews.

Efter transskriberingen ved NVIVO valgte jeg efterfølgende at undlade ord som øh, og lignende ord som ikke havde betydning for forståelsen og mening af det sagte, dog skrev jeg i parentes, hvis informanten grinede eller græd, for at muliggøre yderligere fortolkning af det sagte.

Der findes ikke en endegyldig regel for hvordan der skal transskriberes, men for at opnå en struktur for processen valgte jeg på forhånd at definere ovenstående kriterier (Kvale & Brinkman, 2015). At størstedelen af interviewene blev optaget med video og lyd, medførte at risikoen for at dekontekstualiseringen i transskriberingen, hvor det sagte sprog omsættes til det skrevne mindskedes. Der var ved at anvende videomateriale i de fleste af interviewene mulighed for, at jeg som undersøger kunne indfange den kontekst som seks af interviewene foregik i, her var det bl.a. informantens hjem eller på en arbejdsplads. Alle informanter havde fundet et rum eller sted, hvor de bedst, muligt kunne tale uforstyrret. Flere af informanterne havde forinden skrevet, at der var risiko for at der kunne opstå afbrydelser undervejs, da deres børn var hjemme. Vi aftalte derfor at holde nødvendige pauser undervejs eller opdele interviewet, hvis der opstod behov for dette. Der opstod

midlertidig ikke behov for dette, men afklaringen forinden udførelsen af interviewet var med til at skabe en enighed hos informanterne og mig som undersøger som gav ro. Flere af informanter blev tydeligt berørt under interviewene, nogle grinede undervejs og/eller holdt stille pauser, hvor de blev synligt berørt af deres egen fortællinger. Derfor gav interviewene med videooptagelsen en mulighed for at kunne tolke på temaers betydning, som ikke umiddelbart ville kunne tolkes udelukkende ud fra det hørte og sagte, men det blev yderligere muligt at fortolke, da jeg kunne se deres ansigtsudtryk igen under analysen af data (Gadamer, 2004). Det var derfor også vanskeligere for mig, som undersøger at fortolke de interview, hvori det ikke var muligt at se informanternes ansigtsudtryk og mimik sammen med det sagte. Det medførte at jeg valgte at lytte disse interviews igennem en ekstra gang.

Meningskondensering

I den hermeneutiske tilgang sker fortolkningen gennem hele fortolkningsprocessen, derfor startede meningskondenseringen allerede ved transskriberingen, hvor jeg som undersøger var fortolkende lyttende til informanternes udsagn (Kvale & Brinkmann, 2015).

Da der var en større mængde data, som skulle bearbejdes for at kunne indgå i processen med meningskondensering, valgte jeg at skabe en struktur med NVIVO, for den samlede empiri. Jeg udformede et skema med fire kolonner hvori de fire overskrifter: Naturlig enhed (selve citatet), Meningsbetydning, Tema og til slut overskriften hovedtemaet indgik i (Kvale & Brinkman, 2015). Da der i specialets empirisamlingen indgår data fra 7 forskellige informanter valgte jeg at tildele hver enkelt informant en individuel farve i det skrevne, inden det jeg uploadede det i NVIVO. Det betød at citater fra informant N fik farven blå, informant C farven rød osv., det medførte en øget systematik i meningskondenseringen af data og mindskede risikoen for, at jeg ikke kobledede de forkerte citater til den givne informant. I sigtet mod at sikre de rette udsagn til de rette spørgsmål i interviewguiden udformede jeg et ekstra skema, hvori interviewguiden blev sat overfor udsagnene.

I udvælgelsen af elementer, altså citater fra datamaterialet, har jeg som undersøger forsøgt at inddrage de citater, som medvirker til et troværdigt billede af den fundne empiri og derfor ikke udvalgt citater som var omhandlede andre emner eller var sjældne, da det

ikke ville skabe mulighed for beskrivelse af det centrale for analysen (Järvinen M. M.-M., 2007).

De citater som blev grundlaget for de udvalgte temaer, var dem der dels kunne være medvirkende til at belyse specialets problemstilling og samtidig dem som optrådte i flere af informanterne beskrivelser. Det betød også at en andel af citater ikke blev medinddraget, da de omhandlede andre temaer, som ikke synligt kunne medvirke til besvarelse af problemstillingen.

Disse citater omhandlede gennemgående beskrivelserne af børnenes funktionsniveau og deres sygdomsforløb. De beskrivelser var ikke direkte koblet til problemstillingen, men gav et grundlag for, at jeg som undersøger bedre kunne forstå nuancerne i forældrenes beskrivelser og deres udgangspunkt. Fortællinger fungerede samtidig som en måde for forældrene "at tale sig ind på emnet" og det var tydeligt, at forældrene havde stort behov for at fortælle. Det var samtidig klart, at det for forældrene var uvant, at fokus var på dem selv og ikke "kun" deres børns behov og udfordringer.

Nedstående er et eksempel på, hvordan jeg kom frem til nogle af de udvalgte tematikker (Kvale & Brinkman, 2015):

Figur 3:

Naturlig enhed-Citat: "*Det er en stor ressource for os! Så kan vi tilkøbe os rengøring, så skal vi ikke bruge alle vores weekender på at gøre rent, så det er jo en kæmpe ressource for os. Vi kan jo tage på ferie, vores dreng er mega god til at tage på ferie, for han er vant til at tage på ferie*" (informant H).

Mening: Informanten beskriver at at være indehavende af en økonomi som gør det muligt for dem at tilkøbe hjælp til ex rengøring

Tema: Økonomiske Ressourcer

Hovedtema: Økonomisk kapital. (Bourdieu).

Analyse

I analysen af den indsamlede empiri er jeg inspireret af mit valgte hermeneutiske filosofiske perspektiv. I følgende afsnit redegøres for den videnskabsteoretiske indflydelse på analysestrategien, hvorefter analyseprocessen beskrives.

Det hermeneutiske perspektiv i analysen:

I analyseprocessen har jeg ladet mig inspirere af Gadamer, som beskriver at man som undersøger bør lade sine fordomme udfordres bevidst (Gadamer, 2004). I analysen har jeg forsøgt at udfordre mine fordomme ud fra de forståelser, som fremkommer af empirien men også af de valgte teoretiske forståelsesrammer.

Der sker i denne tilgang en sammensmeltning mellem teori og empiri og ifølge den hermeneutiske cirkel sker der derfor en konstant eller nærmere en evig fortolkningsproces. Det er derfor også nær umuligt for mig som undersøger at belyse, hvornår min fortolkning af empirien begynder og slutter. Da jeg midlertidig har et ønske om at opnå en forståelse, som er dækkende for problemfeltet i dette speciale, har jeg valgt at være åben og spørgende indtil denne forståelse er opnået (Gadamer, 2004). Derfor har jeg forsøgt, som Kvale beskriver, at lade min analyseproces ophøre, når der er opnået en fornuftig mening og en ny tolkning ikke bragte nye forståelser ind, som kunne være afgørende for specialets analyse (Kvale & Brinkman, 2015). Jeg har derfor fortsat analyseprocessen indtil de samme mønstre opstod igen og der opstod en fyldestgørende besvarelse for problemfeltet, dog vil det med den valgte tilgang ikke være muligt at få en tolkning, som kan betegnes som endegyldig.

I analysen vil jeg, ved at anvende udvalgte teoretiske fortolkningsstekster, søge at fortolke meningerne med de empiriske udsagn.

Igennem meningskondensering, som er yderligere beskrevet i afsnittet under *Meningskondensering*, opstod forskellige gennemgående temaer i empirien, der var gældende i informanternes oplevelser (Kvale & Brinkmann 2015). De udvalgte fire temaer var at finde i alle informanternes fortællinger og jeg har udvalgt de fire som informanterne var mest optagede af gennem deres besvarelser og som giver bedst mulig besvarelse af specialets problemformulering:

- Tiden som ressource.

- Fleksibilitet i arbejde og privatliv.
- Egen fagligheds betydning en Work-life balance.
- Arbejdets betydning for forældrene.

Disse meningsbærende temaer vil inddrages i analysen som grundlag for at kunne besvare specialets problemstilling samt dertilhørende beskrive arbejdsspørgsmål:

I første analysekapitel vil følgende arbejdsspørgsmål besvares:

- *Hvordan beskriver forældrene selv definitionen ressourcestærke forældre?*
- *Hvordan beskriver forældrene deres egne ressourcer?*

I andet analysekapitel vil følgende arbejdsspørgsmål besvares:

- *Hvordan beskriver forældrene deres Work- life balance?*
- *Hvordan beskriver de oplevelsen af betydning af deres arbejde og mulige ændringer efter de fik deres barn med neuropsykiatrisk tilstand?*

Til slut vil følgende arbejdsspørgsmål besvares:

- *Hvilke mulige løsninger peger forældrene på?*

De identificerede temaer vil sættes i spil med den udvalgte teoretiske forståelsesramme. De anvendte teorier præsenteres under de afsnit, hvor de anvendes og efterfølgende afsluttes med delkonklusioner, som igen bidrager til specialets samlede konklusion. Der tages udgangspunkt i de valgte teoretiske rammer for specialet, som gennem interviewguiden er blevet operationaliseret, samtidig opstod nye temaer i analysen af empirien og derfor inddrages yderligere nye teoretiske perspektiver. Der vil derfor som tidligere beskrevet i metodeafsnittet være en inddragelse af både det induktive og deduktive perspektiv.

Analyse 1

De ressourcestærke forældre?

I definitionen *de ressourcestærke forældre* tages udgangspunktet, som beskrevet tidligere i definitionen af Ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensens studie "*Myten om de ressourcestærke forældre*" og definitionen inddrages ligeledes i analysen af forældrenes egne oplevelser af tillægsordet "ressourcestærk". I Ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensens studie beskrives gruppen af forældrene, af sagsbehandlerne, som ressourcestærke og kategoriseres som tilhørende en gruppe, med en andel ressourcer til at kunne selv (Moesby-Jensen, 2014). De beskrev også forældrene som "*krævende, kravs og rettighedsfokuserede, stridslystne og "pisseirriterende" og de spillede en langt mere aktiv rolle i forhold til sagsbehandlingen, end myndighedsrådgiverne var vant til*" (Moesby-Jensen, 2019) og (Moesby-Jensen, 2014). Igennem interviewene fremkom en fælles fortælling hos alle informanter om at blive kategoriseret som en særlig gruppe. For at understøtte analysen af disse beskrivelser har jeg valgt, at inddrage Nanna Mik Meyer og Margaretha Järvinens antologi "*At skabe en klient*". I denne antologi beskrives der gennem møder mellem klienter og sagsbehandlere, hvordan forskellige klienter kategoriseres og mødes i samarbejdssammenhænge med de offentlige instanser (Järvinen & Mik-Meyer, At skabe en klient, 2003). I antologien beskrives mennesker med misbrugsproblematikker, hjemløshed og forældre til børn med funktionsnedsættelser som indehavende af forskellige ressourcer og begrænsninger. I antologien beskrives også forældre til børn med funktionsnedsættelser af sagsbehandlerne ud fra en optik om at være værdigt eller *ikke* værdigt trængende (Järvinen & Mik-Meyer, At skabe en klient, 2003). I gruppen af informanterne er fælles fortællinger om at mødes af et offentligt system, hvor de selv må anvende deres faglighed i form af at formulere ansøgninger igen og igen eller blive mødt med at de ikke var berettiget til den støtte de ifølge lovgivningen reelt er berettiget til, ex tabt arbejdsfortjeneste. Det kan derfor synes relevant at antage om der i denne gruppe også skabes en gruppe af *klienter*, fordi de vurderes "ikke værdigt" trængende set ud fra en objektiv antagelse hos sagsbehandlerne om forældrenes ressourcer uden det stemmer overens med det reelle billede (Järvinen & Mik-Meyer, At skabe en klient, 2003).

Seks ud af syv informanter i dette speciale angiver at de ofte har hørt sig selv omtalt som ressourcestærke forældre verbalt, men ikke noget som de har set på skrift, her beskriver informant H et eksempel på dette:

"Jeg har hørt det mundtligt og noget som går i daglig tale men ikke noget som bliver skrevet ned." (Informant H, socialrådgiver).

Informant H fortæller, at H også har hørt det omformuleret til " *hvor de godt selv kan klare opgaven*". Denne beskrivelse hos H understøttes af informant E, som fortæller, at de er blevet fortalt fra deres sagsbehandler og andre fagprofessionelle, at de ses som værende ressourcestærke:

"Vi er selvfølgelig fået det fortalt min mand og jeg, at vi har nogle ressourcer, ind i dels det her arbejde vi har med vores yngste, som er ham der har flere forskellige diagnoser, herunder autisme" (informant E, Cand. Soc.).

En anden informant kobler det at opleves som ressourcestærk med deres uddannelser.

Vi er blevet kaldt det [ressourcestærke] helt fra starten af. Det er nok vores arbejde og uddannelser som gør at vi kommer i den betegnelse (informant R, folkeskolelærer).

Informantens beskrivelse af koblingen af uddannelse og ressourcer ses også i studiet af Moesby-Jensen (2014), hvor sagsbehandlerne beskriver forældregruppen, som indehavende af bl.a. længerevarende uddannelser, hvilket ses som det udslagsgivende element for at forældrene får betegnelsen *ressourcestærk*. Alle syv Informanter i dette speciale beskrev, at de har en bevidsthed om, at de sættes i denne kategori og hvordan denne kategorisering påvirker dem:

"Jeg tænkte nok heller ikke over det i starten, det (at blive kaldt ressourcestærk) fyldte ligesom ikke, men da X blev større begyndte det at irriterer mig" (informant L, pædagogisk konsulent).

Informant R beskriver, hvordan begrebet ressourcestærk også er blevet formuleret på skrift og hvordan informanten oplever sig mødt af de offentlige instanser. Informant R knytter her årsagen til at de får afslag sammen med at de defineres som værende ressourcestærke:

"De(sagsbehandlere) skriver det også om os, hvis vi får afslag på noget vi har ansøgt, så står der at vi betegnes som ressourcestærke og så er det vel en forventning at vi kan klare det selv" (Informant R, Folkeskolelærer).

Informant L beskriver efterfølgende hvad definitionen af ressourcestærke forældre indeholder:

"Ressourcestærke forældre er vel sådan nogle som os ikke? Det er dem med en uddannelse, arbejde og økonomi men det har aldrig haft så stor betydning, altså det økonomiske for os" (Informant L, pædagogisk konsulent).

Definitionen er altså velkendt for alle forældrene og for dem ensbetydende med, at man har elementer af økonomi, uddannelse og arbejde. Citaterne viser samtidig, at forventningerne fra omgivelserne, om at forældrene er ressourcestærke, samtidig har en negativ virkning, i den måde som forældrene mødes på af de offentlige myndigheder. Dette er sammenfaldene med de fund som Ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen også beskriver i sit studie *"Myten om de ressourcestærke forældre"* (Moesby-Jensen, 2014). Forældrene tillægger det dog ikke særlige forudsætninger, at kunne "forstå systemet", som Informant K efterfølgende beskriver, da det er noget som kræver langvarig erfaring med systemet og dermed er lige vanskeligt for alle. I dette citat ses der også, at informant K ikke ser sig selv som særligt ressourcestærk i forhold til at kunne forstå systemet.

"Jamen man kan sige, jeg kan ikke huske om vi bliver beskrevet som ressourcestærk sådan lige ordret, men i vores første handleplan, da vi endelig sådan bliver lidt mere formelt registreret, da bliver vi beskrevet som nogle der har gode ressourcer og som har stor forståelse for vores søns problematik. Det bare sådan en konstatering, og det er svært at vide hvad det betyder på det tidspunkt, for der har vi ikke sådan fornemmelse af, at man skal være flere år i systemet før, man finder ud af, hvad er reglerne og rammer og hvor er det man ikke bliver mødt som man skal" (Informant K, social faglig leder)

På tværs af informanternes beskrivelser fremgår fortællinger om, at forældrene oplever at de skal kæmpe en kamp og selv søge de nødvendige informationer for at få tydeliggjort deres behov for hjælp. I studiet *"Myten om de ressourcestærke forældre"* beskrives det af

sagsbehandlerne, at forældrene ved hvad de ret til, kan selv og er bekendt lovgivningen og forældrene til tider er tidskrævende (Moesby-Jensen, 2014).

Informanterne i min undersøgelse er bevidste om at de opleves som irriterende og forstyrrende, fordi de sætter krav til de offentlige instanser.

Informant E beskriver:

”Det er nok, altså jeg vil tænke det er os, der kommer med faglighed selv. Og det er os som er vedholdende i, og tror på at vi har ret til et eller andet. At det så tager flere år at få det, og at man selv skal levere et gedigent stykke fagligt arbejde, som de ikke kan komme udenom på skrift, for at få noget. Os der er ressourcestærke vi er dels lidt forstyrrende og irriterende fordi vi kræver, eller ikke sådan stiller os til tåls med det der anerkendte bl.a. bl.a. bl.a. og så ikke mere” (Informant E, Cand.soc.)

Informant C reflekterer efterfølgende over hvilke udfordringer og barriere det medfører at de opfattes som ressourcestærke:

”Det lyder helt galt vi sidder og siger de her ting. Vi har vel altid været nogle naive mennesker som har troet på at det nok skal gå og vi kan få hjælp. Vi er jo ikke ressource svage for hvis vi var det, havde det nok udløst hele pakken.” (Informant C, ingeniør).

Informanten C beskriver her, at mærkatet som ressourcestærk bevirker, at ”hele pakken” ikke udløses, trods deres behov for dette. Begrebet *hele pakken* må antages at henvise til støtte fra det offentlige både til deres barn samt tabt arbejdsfortjeneste og lignende. Denne oplevelse af at være blevet sat i bås eller kategoriseret som en bestemt gruppe er også gennemgående i alle informanternes fortællinger og hvordan det ligeledes også negativt påvirker mulighederne for at opretholde deres Work-life balance (Järvinen & Mik-Meyer, At skabe en klient, 2003).

Informant N beskriver her, hvordan N er bevidst om at anvende strategier, som kunne sammenlignes med at indtage en given klientrolle:

”I mit samarbejde med sagsbehandleren har jeg fået fred med at min strategi skal være at jeg leverer og at jeg er blevet bedre til at holde følelserne væk,

med mindre jeg bruger dem strategisk til at prikke til sagsbehandleren, lidt som da jeg søgte servicehund til min søn, så sender jeg billeder med ham og hunde og jeg fik næsten sagsbehandleren til at tude da jeg beskrev vores historie , og så vidste jeg at den måske var så godt som hjemme, så jeg ved, at jeg skal være strategisk med det følelsesmæssige og ikke lade mine frustrationer og min vrede komme forrest”(informant N, Cand. Scient. San) .

Her beskriver informant N, at være bevidst om, hvornår N skal indtage en bestemt rolle, som også beskrives i casene i antologien ”*at skabe en klient*”, hvor klienterne får at opnå de former for støtte de efterspørger, forventes at indtage en bestemt position som klient, hvor forældrene her kan antages at ses som klienter, grundet deres barns behov for støtte (Järvinen & Mik-Meyer, At skabe en klient, 2003).

Forældrenes oplevelser af egne ressourcer i et Work-life balance perspektiv:

I definitionen af ressourcestærk i interviewguiden er der, som tidligere beskrevet i teoriafsnittet, taget udgangspunkt i sociologen Pierre Bourdieus perspektiver af menneskelige kapitaler (Järvinen M. , 2013). Informanterne blev adspurgt om, hvordan de oplever egne ressourcer og hvordan disse ressourcer gør sig gældende i deres Work-life balance. I forældrenes fortællinger fremstår elementer som; *egen faglighed og økonomi*, både som ressourcer for forældrene, men samtidig også der, hvor de oplever at have mangel på ressourcer f.eks. i deres sociale netværk. I det følgende afsnit belyses forældrenes oplevelser af egne ressourcer, mangel på ressourcer og hvordan disse faktorer påvirker deres muligheder, for at skabe en tilfredsstillende Work-life balance.

Forældrenes egen faglighed - en ressource?

I informanternes fortællinger ses der fælles træk om, at forældrene anvender deres kulturelle kapital i form af deres uddannelser og faglighed. Deres forskellige uddannelser er deres kulturelle kapital og forældrene benytter denne kapital ex når de skal samarbejde med offentlige instanser, hvor de fortæller, at de er i stand til at formulere sig både skriftligt og mundtligt i et fagsprog (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013). Forældrenes kulturelle kapital er tydelig, når de fortæller om deres egen faglighed, hvordan de anvender deres

egen faglighed i samarbejdet med de offentlige instanser og hvilke ressourcer det bidrager til i deres situation.

Forældrenes kulturelle kapital er sammen med deres sociale kapital medvirkende til, at de er i stand til at vurdere, hvornår de skal anvende deres egen faglighed og/eller indtage andre fagpositioner (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013). Informant K (social faglig leder) beskriver her, hvilke positioner, som er nødvendige at indtage samt hvilke ressourcer der anvendes for at modtage den støtte som de har behov for:

”Man bliver psykolog, man bliver terapeut, man bliver alt muligt. Jeg kunne godt tænke mig, at man kunne være sådan lidt mere, at hvis det regnede ind, og vi så havde brug for en eller anden, at det så var den der ligesom tog sig af det og jeg ikke skulle tage og stå og lege med ansøgninger, eller at jeg skulle sidde her og skrive mail efter mail til min datters skole om, at det der, det går bare ikke. Altså, at der er nogen der var på forkant og det ikke altid var mig der var på forkant” (Informant K, socialfaglig leder).

Beskrivelsen her er et udtryk for nødvendigheden af, at K må anvende flere ressourcer for at kunne agere både psykolog samt formulere ansøgninger for at få støtte. At informant K muligvis også trækker på sin egen faglighed, i kraft af socialfaglig leder, sker sandsynligvis når K skal skrive ansøgninger for at søge ex kommunal støtte til sit barn. Informant K giver i sit citat udtryk for et ønske om ikke altid at skulle være på forkant og/eller at andre kunne hjælpe med bl.a. ansøgninger. Når K bruger flere ressourcer for at søge hjælp til sit barn, kan der opstå en påvirkning af K's mulighed for at skabe en Work-life balance, når familielivet kræver flere ressourcer, end K selv kan opfylde og derfor også påvirker K's mulighed for at indgå i sit arbejdsliv (Andersen, 2010).

En anden informant R beskriver, at det er nødvendigt at indtage andre positioner og dette kan påvirke muligheden for at være forældre og trækker derved ressourcer fra familielivet, hvor fokus naturligt er at være forældre, men udfordres af kravene om at skulle bidrage med andre ressourcer.

”Vi er jo begge indenfor faget og på den måde har vi også nogle måder at se alt det her (Barnets situation) på og det kan være ressourcer for os men det er

også svært, for hvornår er jeg forælder eller behandler” (informant R, folkeskolelærer).

Fortællingerne om, at måtte anvende deres faglighed er tydelige gennem alle syv af informanternes beskrivelser. Forældrene beskriver at skulle tage udgangspunkt i egen faglighed i deres arbejde, for at søge den støtte de har behov for til deres barn og herunder også muligheden for tabt arbejdsfortjeneste.

Forældrene oplever negative påvirkninger i mulighederne for at skabe en Work-life balance rummende både familie- og arbejdsliv, da det er ressourcekrævende for dem at skulle indtage flere positioner. Af de interviewede informanter beskrev fem ud af syv informanter, at de har været sygemeldt med stress fra deres arbejde i længerevarende perioder. Forældrenes risiko for stress og sygemeldinger fremgår også af studiet af ph.d. Sociolog Cecilie k. Moesby-Jensen, præsenteret i bogen *”Diagnoser i myndighedsarbejdet”* hvor der beskrives, at forældrene ofte rammes af sorg og krise perioder, hvor de er voldsomt belastede og i mangel på ressourcer (1 Moesby-Jensen, 2019). At forældrene er i risiko for at udvikle stress, fremgår ligeledes også af rapporten fra VIVE, 2011 *”Forældre til børn med funktionsnedsættelser og deres familier”*. Rapporten inkluderer også *”de ressourcestærke forældre”* og her fremgår det at forældrene, og oftest mødrene, er ramt af stress (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011). I spørgsmålet om, hvordan informanterne beskriver deres egne ressourcer, fortæller informant C her, hvordan C`'s faglige kompetencer er en ressource. Informant C beskriver, at ressourcerne er anvendt for at kunne være vedholdende og anvender samtidig sin faglige viden for at søge den hjælp som C`'s barn har haft behov for.

”Det er min faglighed (som er en ressource) og så kan man sige, jeg er måske startet som ressourcestærk og vedholdende, fordi jeg ville have hjælp til mit barn så har/er jeg blevet ressourcevag for jeg har været sygemeldt med stress og fået depression, fordi jeg naivt troede man fik hjælp og det gør man ikke nødvendigvis eller man kan godt få noget” (Informant C, Ingeniør).

Informanten beskriver her sig selv, som havende et udgangspunkt i at være ressourcestærk, men gennem C`'s proces for at få den nødvendige hjælp og støtte beskriver C nu sig selv som ressourcevag. Det er her interessant, hvilke elementer som skaber denne forandring af oplevelse af ressourcer, om det er mangel på hjælp fra

omgivelserne eller en ændring af informantens oplevelse af sig selv fra værende ressourcestærk til resourcesvag. Informant R beskriver her ligeledes hvordan R ikke ser sig selv som værende entydigt ressourcestærk:

"Jeg gik ned med stress da X var ti år og han blev smidt ud af den skole som han gik, men der var jeg selv lærer og det med at være forældre og lærer kunne jeg ikke holde til og nej og så gik jeg hjemme sammen med X i 7 uger uden støtte, når man har stress er man altså ikke en ressourcestærk forældre vil jeg sige"(Informant R, Folkeskolelærer).

Der ses her samme oplevelse af, ikke at være ressourcestærk som hos informant C, og der er her også en fortælling om at være sygemeldt med stress, som R yderligere kobler til kravet om at kunne være fagperson og forældre samtidig. Informanterne beskrev flere faktorer, som påvirkede deres andel af ressourcer heri de faktorer som var i omgivelserne.

Informant L beskriver konkret, at de ydre vilkår som er omkring arbejde og familieliv ikke ændrer sig og kobles af L som årsag til sygemelding med stress:

"Min stresstærskel er for lav og jeg har været sygemeldt med stress 3 gange nu, 2 kortvarige og 1 gang på et helt år. Man kan sige det går fint og det går nok, men ikke bedre fordi de ydre vilkår er det samme" (Informant L, Pædagogisk konsulent).

Informanterne besidder altså udadtil de kapitaler som bl.a. sagsbehandlerne beskriver dem, ud fra i studiet af ph.d. Sociolog Cecilie K. Moesby-Jensen *"Myten om de ressourcestærke forældre"*, men når forældrene spørges ind til deres kapitaler, som burde udgøre ressourcer for at skabe en balance mellem arbejde og familie, er deres kapitaler enten påvirkede eller ligefrem ikke eksisterende (Moesby-Jensen, 2014). Alle syv informanter beskrev, at de er bevidste om, hvilke ressourcer de besidder, men også hvorfor ressourcerne er vigtige at besidde, så som den kulturelle kapital, i form af deres egen faglighed som de bl.a. anvender i samarbejdet med de offentlige instanser (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013).

Forældrene bliver måske derfor også opfattet af offentlige instanser som værende forældre der *"ved hvad de har krav på"* (Moesby-Jensen, 2014). I definitionen af forældrene, som ressourcestærke, er der mulighed for at denne gruppe ikke modtager de former for støtte de reelt har behov for, som også beskrives i studiet af Moesby-Jensen *"Myten om de*

ressourcestærke forældre” (Moesby-Jensen, 2014). Disse manglende muligheder for at modtage den nødvendige støtte, er muligvis udløst af en forventning om at forældrene besidder langt højere grad af ressourcer end de reelt gør. Dette påvirker, som forældrene beskriver selv, deres muligheder for at bevare en balance mellem familieliv og arbejdsliv.

Forældrenes muligheder for at ”veksle” deres kapitaler?

I interviewene af forældrene sås der flere sammenfald i beskrivelser af, hvordan forældrene så deres økonomiske råderum som en ressource. Der sås samtidig fortællinger om, hvordan bl.a. nogle af forældrene i udvalgte rammer, kunne ”veksle” deres økonomiske kapital til en øget social kapital. Informant K beskriver følgende hvordan deres økonomiske råderum giver dem mulighed for at veksle til andre ressourcer, så som tid til familien i weekenderne og at kunne tage på ferie.

”Det er en stor ressource for os! Så kan vi tilkøbe os rengøring, så skal vi ikke bruge alle vores weekender på at gøre rent, så det er jo en kæmpe ressource for os. Vi kan jo tage på ferie, vores dreng er megagod til at tage på ferie, for han er vant til at tage på ferie” (Informant K, social faglig leder).

Det er her den økonomiske kapital, som K giver mulighed for frikøb af tid og ressourcer, da de kan betale sig fra rengøring og også har økonomisk råderum til at tage på ferie med deres barn (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013). En anden informant, C beskriver modsat, at deres økonomiske ressourcer *ikke* medfører *mulighed* for at tilføre familien de ressourcer de har brug for, fx til pasning eller hentning af deres barn:

”Når man har sådan et barn som os, så er det kun os der kan selvom vi kunne få pasning. Hun vil ikke være ved nogen hun ikke vil, nej det vil hun ikke. Så på den måde, så bliver det mere lige at læsse af og lytte eller få en kop kaffe eller græde lidt eller et eller andet og så må man hjem og så i gang igen” (Informant C, ingeniør).

Informant C giver her udtryk for en manglende ”social kapital” og manglende muligheder, for at konvertere deres økonomiske kapital til den social k kapital som de har brug for. Informant C fortæller med andre ord, at selvom familien er ”ressourcestærke” på den

økonomiske måde, er der utilstrækkelige ressourcer i deres netværk, altså deres "sociale kapital", som familien er afhængig af, for at få arbejdet og familieliv til at fungere.

I forældrenes fortællinger beskrev seks ud af syv informanter at det er vanskeligt at bruge og hente hjælp gennem deres respektive sociale netværk i dagligdagen. Forældrene beskrev også deres netværk, som enten befandt sig langt væk geografisk eller værende ikke eksisterende, som informant R beskriver;

" Vi har ikke bedsteforældre som kan træde til og hjælpe og heller ikke i vores lige nærmeste venner, vi har ikke dem som måske kunne give os et pusterum ved at passe x, tage ham med ud eller bare være der" (Informant R, Folkeskolelærer).

De ressourcestærke forældre mødes, som tidligere beskrevet som også beskrevet i studiet af Moesby-Jensen *" Myten om de ressourcestærke forældre"*, ofte af de offentlige instanser ud fra en forventning om, at de er indehavende af et stort netværk og dermed som indehavende af en høj social kapital, men dette gør sig midlertidig ikke gældende i den største andel af forældrenes situationer (Moesby-Jensen, 2014).

Forældrene kan altså set ud fra informanternes fortællinger godt være "ressourcestærke" både på kulturel og økonomisk kapital og fremstå med stort netværk, men netværket besidder nødvendigvis ikke de ressourcer som forældrene har behov for, som f.eks. at kunne hente eller passe deres barn en gang imellem. Heri "trues" eller begrænses forældrenes arbejdssituation, hvis der ikke er den nødvendige støtte at hente i deres netværk, så som hjælp til at hente eller bringe deres barn.

Informant C beskriver her deres netværk og hvordan, de på trods af at de er indehavende af et netværk, har vanskeligt ved at gøre brug af det:

" Det (netværk) har vi faktisk ikke, det er ikke fordi vi ikke har gode venner og ikke fordi vi ikke har familie. Man kan sige min mand har en søster som vi faktisk godt kan trække lidt på, men vi har en dreng der har det rigtig, rigtig svært med, hvis han skal nogle steder, så det bliver tit egentlig, ja alt for meget ballade og gøre det, ikke. Det har alt for store omkostninger egentlig for at gøre det. Det er ikke fordi de ikke vil hjælpe os som sådan, det giver bare

så store efterdønninger, at det vi skal igennem bagefter er simpelthen, ja, ja det er simpelthen for svært” (Informant C, ingeniør).

Det kan her være relevant at sætte spørgsmål ved kvaliteten og sågar også kvantiteten af forældrenes netværk, da det gennem informanternes oplevelser ikke konsekvent synes stort og samtidig præget af manglende muligheder for at ændre dette forhold. Forældrene kan som tidligere beskrevet ikke (altid) omdanne deres økonomisk kapital til at kompensere for manglende muligheder i deres netværk, for at kunne aflaste familien.

Dette kan på sigt muligvis også ramme forældrenes muligheder for at dyrke deres netværk i arbejdsrelationer, da de må blive hjemme og/eller sygemelde sig for at passe deres barn. I disse situationer er forældrenes ”sociale” og ”økonomiske” kapitaler i fare, på baggrund af manglende muligheder i deres sociale kapital, for ex at få passet deres barn. At forældrenes muligheder for at udvide deres sociale netværk var begrænset sås i fem ud af syv fortællinger, som informant E her beskriver;

”Man kan ikke sådan invitere et sæt nye kollegaer med hjem at spise for eksempel, dem ville jeg mødes med ude i byen. Og man kan sige der vil nok være nogle andre familier der kunne gøre det på en anden måde, men i og med vi har X, så mødes vi meget med dem han er vant til at ses og omgås. Så der er kun min familie og nogle naboer vi er meget tætte med, og jeg tror vi har en meget begrænset kreds vi ses med privat derhjemme” (Informant E, Cand. Soc.).

Her er muligvis en risiko for, at de sociale relationer mindskes yderligere, da barnets særlige behov er for udfordrende både for barnet, men også de nærmeste i netværket at håndtere. Forældrenes sociale kapital er påvirket negativt, fordi der måske både er en tidsknap ressource, som sammen med barnets særlige udfordringer og behov påvirker forældrene mulighed for at bevare eller skabe øget social kapital. (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013).

Delkonklusion:

Begrebet de ressourcestærke forældre er langt fra ukendt for denne gruppe af forældre og de oplever sig selv omtalt som dette. Forældrene oplever samtidig eller måske netop derfor, at de skal kæmpe med forskellige offentlige myndigheder, for at opnå de former for

støtte, som de ellers ifølge gældende retningslinjer og lovgivningen har mulighed for at få bevilliget. De beskriver, at de får påsat et "label" omhandlende at de er ressourcestærke forældre og denne label skaber barriere for dem, i at opnå en opfyldelse af deres behov for hjælp. Når forældrene ikke mødes i deres behov og ønsket om ex tabt arbejdsfortjeneste eller støtte til deres barn, for at kunne varetage deres arbejde, kan det være årsag til en sygemelding fra arbejdet. Det må også antages som en af informanterne beskriver, at nogle jobs er vanskeligere at bestrides, hvis man går meget ned i tid, ex ved varetagelse af jobs i lederstillinger eller lignende. I fortællingerne ses også forventningerne fra arbejdsgivernes side, om at de ansatte (forældrene) løser samme opgavemængde som hidtil, på trods af deres tabte arbejdsfortjeneste.

I forældrenes oplevelser af egne kapitaler ses der beskrivelser af uoverensstemmelser med omgivelsernes opfattelse af dem, som værende ressourcestærke, og forældrenes egne oplevelser af ressourcer. Forældrene oplever deres egne ressourcer som begrænsede og påvirkede af de udfordringer, som er i deres hverdag grundet deres børns udfordringer. Forældrene anvender deres kulturelle kapitaler til at agere i forskellige positioner, men samtidig skaber det en negativ mulighed for udelukkende at kunne være forældre for deres børn. De beskriver en vekslen af deres kapitaler, som opstår på baggrund af behov for at søge hjælp, ex bliver deres økonomiske kapital vekslet til muligheder for øget social kapital, når de kan købe sig fra rengøring eller lignende ydelser. Forældrene er bevidste om deres andel af kapitaler og hvordan de kan anvende dem i forskellige kontekster og er samtidig bevidste om, hvornår deres kapitaler ikke modsvarer omgivelsernes forventninger og krav.

Analyse 2

Hvordan beskriver forældrene deres Work-life balance?

I analysen af forældrenes oplevelser af deres Work-life balance inddrages sociologen Sennets perspektiver, for at belyse om og hvordan samfundets krav om beskæftigelse samt fleksibilitet påvirker informanternes mulighed, for at skabe balance mellem familieliv

og arbejde (Andersen, 2010). Der søges belyst hvilke krav den fleksible kapitalisme stiller til informanterne. I analysen om mod- eller medspillere i informanternes Work-life balance inddrages Sociologen Ariel Hochschilds perspektiv omhandlende tiden som en væsentlig faktor som mod- eller medspiller i forældrenes Work-life balance (Hochschild, 2003). I udgangspunktet for analyse af fleksibiliteten i arbejdsmarkedet har jeg derfor valgt at anvende sociologen Richard Sennets makroøkonomiske beskrivelse, af arbejdets negative påvirkning af familielivet i sin bog "*Det fleksible menneske*" (Sennet, 1999).

I følgende afsnit inddrages Sennets begreb *Den fleksible kapitalisme*, som beskriver samfundets krav, og herunder arbejdsmarkedet, sætter til arbejdstagerne om at udvise fleksibilitet, mobilitet samt omstillingsparathed (Andersen, 2010). Begrebet *Den fleksible kapitalisme* anvendes til at belyse, hvordan forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande oplever krav om fleksibilitet og kontinuerlig kompetenceudvikling, i samspillet med deres rolle som omsorgsgiver.

I sit litteratur review beskriver sociolog Theresa Brown imidlertid, at fleksibilitet er den faktor som forældrene tillægger højst værdi i deres arbejdsliv, da de fleste møder og behandlinger med deres børn vil finde sted i forældrenes fastsatte arbejdstid (Brown & Clark, 2017). Der er her to forskellige beskrivelser af, hvilken værdi fleksibilitet kan tillægges og derfor er det relevant at være undersøgende omkring at begge dele.

Forældrene har brug for fleksibiliteten, for at kunne opfylde kravene som omsorgsgiver til deres barn, men fleksibiliteten skaber muligvis samtidigt et underliggende pres om, at skulle være til rådighed på alle tidspunkter og det kan være næsten umuligt at imødekomme, da deres hverdag på baggrund af deres barns udfordringer ofte er vanskelig at planlægge og forudsige.

Endelig inddrages VIVE rapporten "*Børnefamiliernes balance mellem familie og arbejde*" (Deding, 2006) og "*Børn med funktionsnedsættelser og deres familier*" (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011) samt den amerikanske psykolog og ph. d Theresa j. Brown Georgion Courts review "*Employed Parents of children with disabilities and work Family Life balance*" af Theresa Brown (Brown & Clark, 2017). Rapporten, "*Børnefamiliernes balance mellem familie og arbejde*" fra 2006, undersøger nærmere på et mikroniveau, hvordan forældre til børn fra 0-18 år oplever deres balance mellem arbejde og familieliv. I undersøgelsen inddeles forældrene i grupper af personer med hhv.; uden uddannelse, kort uddannelse,

mellemlang og længerevarende uddannelse. De forældre, som beskriver, at hverdagen kan være stressende og at det ofte er vanskeligt at skabe en sammenhæng mellem arbejde og familieliv, er gruppen af forældre med længerevarende uddannelse og ofte længere arbejdstider (Deding, 2006).

Denne gruppe af forældre er sammenlignelig med dette speciales definition af ressourcestærke forældre ift. uddannelse længde og inddrages derfor her til belysning af forældres generelle udfordringer i familie og arbejdslivet.

Den fleksible tid- En ressource i Work-life balance?

I informanternes individuelle fortællinger om deres Work-life balance optræder flere fortællinger omhandlende tiden som en ressource og betydningen af fleksibilitet fra deres arbejdsplads og det offentlige system for at kunne skabe deres Work-life balance.

Informant N beskriver, at oplevelsen af mangel på viden om og misinformation om retten til tabt arbejdsfortjeneste, hindrede N i at kunne indgå både i sit arbejde og familieliv i højere grad:

”Nej, jeg har mere manglet det her system, der kunne have fortalt mig at, hvis man havde mange møder og altså så kunne dokumentere det, at man så kunne få tabt arbejdsfortjeneste, så havde min leder kunne sætte nogle op i tid, og så kunne jeg været gået ned i tid, med god samvittighed og så havde man kunne ressourcestyre bedre på min arbejdsplads. Når jeg sådan er kommet og har sagt, at jeg har hørt der, er noget der hedder tabt arbejdsfortjeneste, ”jamen det kan man ikke få, hvis ikke man har en diagnose”, men, så har jeg fundet ud af efter 1 års tid, at det faktisk ikke er rigtigt” (Informant N, Cand.scient.-San).

Informant N beskriver heri også at blive mødt med en afvisning af muligheden for tabt arbejdsfortjeneste, der udgør en hindring for at N kan få tilpasset sit arbejdsliv til sine behov om at gå kunne ned i tid. Eksemplet er gennemgående i alle syv af informanternes fortællinger og er også i tråd med tallene om ankede sager i Ankestyrelsen, om retten til tabt arbejdsfortjeneste, hvor en øget andel af forældre anker deres sager, da de er blevet tildelt tabt arbejdsfortjeneste (Jacobsen, 2018). Informant H understøtter N beskrivelse af at

mangle tid, da H pendler frem og tilbage fra arbejde til hjemmet, når H's barn har akut behov for at H er hjemme:

"I den periode var jeg faktisk selv sygemeldt, altså delvist, fordi jeg blev sygemeldt efter vi fik diagnosen af X, fordi det havde været en kæmpe kamp at få den diagnose, da vi endelig fik den, var jeg helt splattet ud. Så jeg var deltidssygemeldt fra mit arbejde og, pendlede frem og tilbage (mellem arbejde og hjem), samtidig med jeg prøvede at søge tabt arbejdsfortjeneste så vi kunne få det hele til at hænge sammen og så landede jeg i sådan et skift imellem at man kunne ikke få sygedagpenge, altså delvist sygedagpenge og samtidig tabt arbejdsfortjeneste" (Informant H, socialrådgiver).

Informant H giver her, udover tidsperspektivet, også udtryk for at opleve et krydspres mellem to offentlige systemer. Da det ikke er muligt at modtage delvist sygedagpenge og tabt arbejdsfortjeneste. Det omkringliggende samfund (må formodes) og informanten selv, har et ønske om at kunne levere til arbejdsmarkedet, men presses samtidig af sin situation derhjemme, som medfører at H til sidst sygemeldes. Informant H søger en fleksibilitet i det offentlige system, for at kunne skabe en balance mellem arbejde og familieliv, som ikke imødekommes.

Fleksibilitet og forventningen om at være til rådighed for arbejdet, som Sennet beskriver som værende årsag til ubalance i et Work-life balance perspektiv, kan følgende citat fra informant E ses som udtryk for:

" Altså, indimellem bliver jeg gevaldig presset, fordi det bliver svært, altså hvis X har det rigtig dårligt, så bliver det rigtig svært for mig at nå det som jeg egentlig skal nå, og så er det jo så jeg kan finde på at køre derud (på arbejde) en lørdag, når der er ro eller et eller andet. For at få indhentet, for på en eller anden måde, så er der bare sådan en uskrevet kontrakt om at jeg får nået det alligevel" (informant E, Cand.soc.).

E beskriver, at der er en eksisterende fleksibilitet på arbejdspladsen som indbefatter, at E kan levere arbejdsydelsen på andre tidspunkter, hvis det ikke er muligt i de fastlagte arbejdstider. Det skaber en fleksibilitet for E, men samtidig ses der også en oplevelse af en

udefrakommende forventning fra arbejdsgiveren om, at E skal levere fuldt ud, trods omstændighederne med E's barn. Denne forventning synes at være sammenhængen med at E kan have muligheden for fleksibilitet i sit arbejde. E's beskrivelse af, at tage på arbejde en lørdag, fordi det er muligt, men måske mest fordi det er nødvendigt, tager tiden fra samværet med familien i weekenden. Dermed skaber arbejdspladsens muligheder for fleksibilitet også til en forventning om, at E kan levere fuldt og herved reduceres muligheden for at adskille og skabe en balance mellem arbejde og familieliv, som Sennet beskriver, er væsentlig (Andersen, 2010). Informant R beskriver sammenfaldende med E en forventning fra sin arbejdsgiver om at kunne levere fuldt ud trods tabt arbejdsfortjeneste:

"Jeg har næsten lige fået ny arbejdsplads og min leder, jeg ved ikke hvordan, men har forstået at den her situation med X var noget som gik over eller ville ændre sig, hun har spurgt om det ændrer sig til sommerferien eller jeg kan mærke at hun forventer at til sommer så kan "R" nok gå på fuldtid. De oplever nok at jeg passer mit arbejde, men der er alligevel en anden forventning om at det ændrer sig" (Informant R, Folkeskolelærer).

Så i den fleksible ramme på arbejdspladserne medfølger muligvis en forventning fra arbejdsgiver om, at den ansatte, her R, alligevel yder sit fulde arbejde på et andet tidspunkt, selvom det går ind i ferier eller weekender, hvor informanten ellers skulle restituere. De fleksible rammer som informanterne har behov for, kan også skabe en både egen- og en ekstern forventning, om at informanterne kan udvise tilsvarende fleksibilitet over for deres arbejdsplads og kolleger, fx i form af pludselige ændringer i arbejdstider, som Informant L her beskriver:

"Den ene dag spurgte min leder, kan du ikke møde to timer tidligere på onsdag for Y har svært ved at få det passet ind, og jeg sagde ja for jeg vil også gerne give min kollegaer noget og så være den gode kollega ...men det gør jeg, at jeg skal afsted klokken syv om morgenen i stedet for klokken ni og så er der kun en hjemme og så kommer det hurtigt til at vælte, for det er skræbeligt med X om morgenen (Informant L, pædagogisk konsulent).

Der er hos informant L et tegn på et ønske om at bidrage til det kollegiale fællesskab, selvom det skaber yderligere udfordringer i den hjemlige situation med den vanlige strukturerede

morgenrutine og samtidig er der en mulig forventning fra arbejdsgiveren om at L bidrager til at få løst denne situation. Informant L beskriver også et ønske om at "give" sine kollegaer noget igen, som gensvar til den fleksibilitet L selv møder eller "får lov til" at have.

Informant H fortæller i det følgende ligeledes nødvendigheden af at være fleksible, for dermed selv have en mulighed for fleksible rammer i sit arbejde.

"Jeg må jo være fleksibel. Altså det er simpelthen kodeordet, fordi man har så meget brug for fleksibilitet selv. Men man kan også sige det kommer an på medarbejderen, men jeg er jo sådan en, altså. Jeg vil gerne, jeg vil gerne give en hel masse når jeg så er der, altså så føler jeg fleksibiliteten er begge veje."
(informant H, socialrådgiver.

Det giver sammenlagt en yderligere forventning om, at forældrene levere fuld tid og kan give gensidig fleksibilitet til deres kollegaer og arbejdsplads. Dette til trods for de mange ekstra omsorgsopgaver forældrene skal klare og det skaber højst sandsynligt en ekstra dimension af pres for forældrene.

I mulighederne for at arbejde fleksibelt er også en mulighed for at flytte rundt på den tid familierne hver især har til arbejde og familie, men som sociologen Ariel Hochschild beskriver vil børnefamilierne ofte opleve, at netop tiden er en mangelvare og en ressource de ønsker mere af (Hochschild, 2003). Informant E beskriver helt konkret hvad tiden betyder, *"Altså, tid er jo også ressourcer, det kunne jeg tænke mig at besidde mere af"*. Og som også informant E uddyber i følgende udsagn, hvor E beskriver en mangel på tid og hvilke påvirkninger det har for E at være i tidsmangel:

"Hehe, tiden hvis det er en ressource det kunne være rart ikke at hænge i tidsnoren, du er jo hele tiden i en klokkesnor, den yngste der på snart 13 hans skole lukker 15.30 og kommer du 15.31 så kommer du får sent så du skal være der 15.30 og aflever klokken 8, for der er ikke morgen eller eftermiddagspasning" (Informant E, Cand. Soc.).

Her er det ikke en mulighed for informanten at flytte rundt på eventuelle tidsressourcer, da forskellige elementer i omgivelserne, så som barnets skole og institution lukker og derfor skal X hentes til bestemt tid. Derfor vil den givne fleksibilitet ikke bidrage til mulighederne

for ekstra tid eller omlægning af tid og tiden bliver derfor med til at presse forældrene yderligere i deres Work-life balance.

I analysen om den manglende "sociale" kapital sås det ligeledes, at forældrene ikke havde mulighed for at inddrage deres netværk til at hjælpe med, at kunne ex hente eller bringe deres barn. Informanterne beskriver den manglende tid som en negativ faktor, der påvirker deres nærvær i arbejdet og/eller muligheden for at passe deres arbejde tilfredsstillende.

I VIVE rapporten fra 2011 "*Børn med funktionsnedsættelser og deres forældre*" viser tallene, at en betydelig andel af forældrene til børn med funktionsnedsættelser, at de ofte har vanskeligt ved at koncentrere sig om deres arbejde, samtidig med at deres hverdagsliv også belastes af yderligere omsorgsopgaver arbejdsopgaverne (Bengtson, Hansen, & Røgeskov, 2011). Informant R fortæller her om sin oplevelse af, ikke at kunne være helt til stede på sit arbejdet, fordi barnet hjemme også er genstand for bekymring og en følelse hos R af, at burde være hjemme:

"Jeg kan ikke helt være til stede på mit arbejde jeg ved jo at X er alene mange timer og jeg tænker meget at der burde jeg være, så måske ville det hjælpe at der var mere tid... men altså tid til X" (informant, R, folkeskolelærer).

Hochilds, beskriver at trods børnefamiliers muligheder for tilbud som kan "frikøbe" ressourcer og tid, benytter forældrene sig ofte ikke at det. Forældrene vil ofte have en forventning til sig selv om, at de skal kunne levere i de rammer som er givet og derfor kan forældrene selv være bidragende til at fastholde tidspresset (Hochschild, 2003). Informant E beskriver, i tråd med Hocilds beskrivelser, nogle fleksible rammer og tid i sit arbejde, men at der er nogle forventninger fra E selv, som er medvirkende til skabe et vedvarende pres:

"Altså jeg tror nærmest praktisk talt jeg kan få det som jeg vil, men jeg har jo også nogle forventninger til mig selv og jeg vil passe mit arbejde og jeg vil også gøre det godt og jeg vil jo gerne gøre de ting, som jeg synes det skal gøres. Så det største pres, det er nok mig selv" (Informant E, Cand. Soc.).

I gruppen af ressourcestærke forældre til børn med neuropsykiatiske tilstande vil presset måske være endnu større, da de som beskrevet i analyseafsnittet om ressourcer ofte ikke

har mulighed for at få familiemedlemmer eller venner til at hente/bringe eller passe deres barn pga. barnets funktionsnedsættelse.

Hvordan beskriver de ressourcestærke betydningen af deres arbejde og deres udvikling på arbejdsmarked efter de fik deres barn med neuropsykiatrisk tilstand?

I gennem interviews med informanterne opstod, som tidligere beskrevet nye temaer undervejs. Et tema som optog meget i forældrenes beskrivelser, var betydningen af deres arbejde og hvilke betydninger det har for forældrene at kunne bevare en Work-life balance, hvori de fortsat kan varetage deres arbejde. Forældrene beskrev både, hvilke tilførsler af ressourcer det gav dem af være i arbejde og forskellige oplevelse af værdier i deres arbejde. I denne del af analysen har jeg valgt at inddrage filosofen Axel Honnets teori om behovet for anerkendelse. Axel Honnets teori om anerkendelse tager sit udgangspunkt i et kritisk samfundsperspektiv. Teorien beskæftiger sig med, hvilke elementer der kan medvirke til oplevelsen af det gode liv og at individets oplevelse af selvtillid og selvværd, er afhængig af anerkendelse i forskellige sfærer.

Honnet beskriver tre sfærer, som handler om *den private*, *den retslige* og *den solidariske* sfære, og hvordan opfyldelse af anerkendelse gennem disse sfærer kan bidrage til individets gode liv (Honnet, 2006). I dette perspektiv beskrives også, hvilke udfordringer og hvilken effekt den manglende anerkendelse i privatlivet og arbejdslivet kan medføre, så som nedsat selvværd, selvtillid og oplevelsen af tilhørsforhold (Honnet, 2006).

I interviewene med forældrene var temaerne i udvalgte spørgsmål, omhandlende arbejdets *betydning*. Dette tema var valgt for at belyse, hvordan muligheden for at kunne være i arbejde blev vægtet af forældrene. Informanterne beskrev betydningen af deres arbejde og heri som bidragende til deres identitet. Informanterne beskrev disse elementer som noget der kun var mulige at opnå gennem deres arbejde og som ikke kunne opnås i deres familieliv. En informant beskriver:

”Jamen det betyder jo, det er jo en stor del af min identitet kan man jo sige. Det er jo en... det er jo, jamen for mig, er det enormt vigtigt at jeg kommer ud og får nogle indspark fra andre. Man kan sige jeg er enormt ekstrovert

*menneske der fået et barn med autisme, det, det kan godt være op ad bakke”
(Informant K, socialfaglig leder).*

Informanten beskriver hvad arbejdet tilfører K's identitet og at det betyder meget at få "indspark" fra kollegaerne, som K beskriver.

Den oplevelse som beskrives af K om muligheden for at indgå i kollegial sparring og oplevelsen af at arbejdet medvirker til helheden af K's oplevelse af identitet kan ses ud fra et behov for anerkendelse (Honnet, 2006). I dette perspektiv vil K's oplevelse af anerkendelse som arbejdstager og dermed aktør i et socialt fællesskab netop bidrage til skabelsen af identitet og bidrage til muligheden for det gode liv (Honnet, 2006). Det at informanten anerkendes i et fællesskab, for de faglige egenskaber som han/hun besidder som fagperson og bidrager med til fællesskabet, vil ifølge Honnet medføre en oplevelse af selvværdsættelse, altså værdsættelse af det informanten selv er og derfor oplever informanten det muligvis som en stor del af sin identitet (Honnet, 2006). Informant C beskriver, hvordan C har brug for at bruge sine kompetencer i form af sin viden og dermed kulturelle kapital.

*Det betyder ekstremt meget, det betyder rigtigt meget, jeg ville blive vanvittig hvis jeg ikke arbejdede også fordi jeg, altså jeg har også brug for at arbejde og har brug for at have, Ehm hvad for nogle ord skal man putte på det... altså jeg har brug for at gå på arbejde, og jeg har brug for at bruge min viden og jeg har brug for at lave noget som jeg brænder for og som jeg godt kan lide”
(Informant C, ingeniør).*

Her i beskrives andre værdier for informanten, end blot det at kunne bruge sin faglige viden. Informanten anvender ord som *brug for*, hvilket kunne pege på at det hermed er noget helt grundlæggende nødvendigt for at C kunne arbejde og C kan dermed værdsætte sig selv, gennem den anerkendelse som kan opnås gennem arbejdet (Honnet, 2006). Der er sandsynligvis hos informanten også en oplevelse af at tilhøre et socialt fællesskab i kraft af at være i sit arbejde og dermed i rollen som arbejdstager. Det må antages at C oplever en form for gensidig anerkendelse fra sit arbejde og at det som C bidrager med, også er noget C oplever at få igen og dermed øges følelsen af selvtillid (Honnet, 2006). Informanterne beskrev som tidligere nævnt gennemgående, hvilke værdier arbejdet havde for dem og i sammenhæng med dette også, hvilke betydninger det havde, når arbejdet

ikke kunne varetages. Informant L beskriver hvilke elementer L har behov for efter at være kommet i arbejde igen.

”Jeg skal også have sat mig selv ind i stilling, jeg skal lidt videre nu og sådan. Jeg skal lige udvikle min egen viden lidt mere, altså jeg skal lige ind og hvad skal vi sige, ikke markere mig, men jeg skal da lige ind og sætte mine spor også og det kunne jeg godt mærke en trang til, da jeg ligesom fik luft til det på hjemmefronten” (Informant L, pædagogisk konsulent).

Her beskrives et behov dels for at udvikle sin kulturelle kapital i form af sin faglige viden og et behov for at blive set og anerkendt gennem sin arbejdsrolle. Informanten beskriver behovet for *at markere sig og sætte sine spor*, det vil ifølge Honnet kunne ske i et sammenspil af anerkendelse fra kollegaer og informantens eget bidrag til det sociale fællesskab. Denne form og mulighed for anerkendelse er ud fra informantens beskrivelse ikke opnåeligt i det private liv og rollen som forældre, heri er en anden anerkendelse. Mulige negative påvirkningerne af informanternes Work-life balance og muligheden for at kunne indgå i sit arbejde vil ifølge Honnet på sigt kunne medføre en negativ påvirkning af selvværd, selvtillid og følelsen af tilhørsforhold påvirkes. Disse elementer kan muligvis udvikle forstyrrelser i individets bevidsthedsopfattelser, så som lavt selvværd, depression og lignende patologiske tilstande (Honnet, 2006).

I dette speciales syv interviews beskrev seks af informanterne, som tidligere beskrevet, at de havde været ramt af stress og måtte sygemelde sig. Der kan selvfølgelig som tidligere behandlet gennem analysen, være flere forskellige grunde til udvikling af stress men forældrene pegede netop også på muligheden for ikke at kunne varetage sin arbejdsrolle og de værdier de mistede. En informant som skal begynde arbejde snarest, beskriver oplevelsen af tabet af sin arbejdsrolle således

”Altså lige nu føler jeg at jeg går i tomgang, både som menneske og som fagperson, og at der hvor jeg skal tilegne mig viden der er jeg ved at være træt af at... så jeg er nok et væsentligt punkt igen hvor jeg tænker nu skal, jeg arbejde men altså vilkårene har ikke været til det, det er det der med lidt

tomgang og så går det tilbage og så står det stille. Så jeg savner noget udvikling” (Informant N, Cand.scient. san).

Her beskrives en kobling af en helt grundlæggende følelse af at være menneske og fagperson, oplevelsen af at være i tomgang og ingen mulighed for udvikling opstår når informanten ikke kan være i arbejde.

Axel Honnet beskriver, hvordan den manglende anerkendelse igennem de forskelliges sfære, kan påvirke individets oplevelse af identitet og som informanten beskriver, det at opleve sig selv som menneske (Honnet, 2006). I udfordringerne i informanternes Work-life balance, hvor det at være i arbejde ikke er muligt, er der ”kun” en opnåelse af anerkendelse i informanternes private sfære, dvs. familielivet og i rollen som ægtefælle. Det er synligt gennem fortællingerne, at anerkendelsen gennem den sociale sfære vægtes højt og kobles af informanterne til oplevelsen af deres egne identiteter. Informanterne beskriver enigt forskellige positioner de må indtage og at balancen mellem forældre og/eller fagperson kan være vanskelig at besidde. Disse faktorer kan muligvis også være medvirkende til en påvirkning af deres oplevelse af anerkendelse i deres private sfære. Dermed får forældrene ikke opfyldt de grundlæggende behov de har brug for, for at kunne skabe det gode liv som Axel Honnet beskriver (Honnet, 2006).

En informant beskriver, hvordan arbejdet ligefrem er et frirum fra virkeligheden, som man må antage er privatlivet og de roller som er i dette:

”Jamen det er jo der, hvor jeg kommer ud og kommer væk og der er liv og der er mennesker og jeg kan tænke på noget andet og jeg kan, altså, det er mit frirum i virkeligheden. Det er afsindigt vigtigt for mig at have det job” (informant E, Cand.soc).

Ud fra dette citat kunne det tyde på, at der er udfordringer i privatlivet, men samtidig også, at arbejdet giver mulighed for nogle værdier som ikke kan opfyldes i familielivet. Det understreger hvor høj værdi, arbejdet tillægges og hvilke negative påvirkninger det kan skabe, hvis muligheden for ikke at kunne arbejde opstår.

Delkonklusion

I forældrenes fortællinger er der sammenfald af oplevelser omhandlende balancen mellem arbejde og familieliv er udfordret. De beskriver udfordringer med at få tiden til at slå til, trods gode muligheder for fleksibilitet og individuel planlægning i deres arbejde. Forældrene skal efter aftaler med deres forskellige arbejdsgivere jo fortsat levere denne samme mængde af arbejdsindsats og det kunne tyde på at fleksibiliteten både er en hjælp men samtidig bidrager til at grænserne mellem familieliv og arbejde blandes sammen.

Når grænserne flyder sammen og derved ikke bevirker den tilsigtede ro og ekstra tid skaber det måske nærmere konstant dårlig samvittighed og i yderste konsekvens udvikling af stress. En faktor som også beskrives igennem alle forældrenes oplevelser, er muligheden for, dels at få information om tabt arbejdsfortjeneste og derefter de langvarige processer for muligvis at blive tildelt ydelsen. I gruppen af de adspurgte forældre har ingen af dem fået tilbudt muligheden eller information fra starten, da de skulle tilbage på arbejde. Flere af forældrene beskriver perioder med sygemeldinger grundet stress, udløst af deres familie og arbejdssituation. Slutteligt ses der beskrivelser af at arbejdet og den rolle forældrene har i deres respektive arbejder, har en positiv betydning og er noget de tillægger som værende værdifuldt og væsentligt for deres identitet. De faktorer som udfordrer forældrenes muligheder for at indgå i deres arbejdsroller, medfører oplevelser af ikke at høre til og de får ikke den anerkendelse som Honnet beskriver, er nødvendig, for det enkelte menneske oplevelse af egen identitet (Honnet, 2006)

Hvilke løsninger peger forældrene på

I interviewene blev alle forældrene spurgt om bud på mulige løsninger for de udfordringer og problemer de måtte opleve i deres Work-life balance. Disse beskrivelser fra forældrene har jeg valgt her at lade indgå, uden at koble en given ny teoretisk analyse strategi på. Dette er valgt da løsningerne er forældrenes bud og det ikke specialets fokus at undersøge, hvorfor eller hvilke bevæggrunde hos forældrene der ligger bag løsningsforslagene.

Da jeg på trods af dette vælger at inddrage dem, er det for at skabe mulighed for yderligere perspektivering og for at sætte fagligt fokus på dette specifikke emne.

Forældrene pegede på flere forskellige temaer i deres bud på løsninger til forandringer der sås sammenfald i flere af deres løsningsbud. Informant C beskriver her, at muligheden for tabt arbejdsfortjeneste ville gøre en forskel og være et bud på en løsning.

"Så giv for pokker de der tabte arbejdsfortjeneste, det er megabiligt, de er jo heller ikke inflationstyret, så den jeg fik, den stiger jo ikke, den løn, de 20% af den løn du ellers ville havde steget over de der 5-6 år. For det der er det afgørende, er at man rent faktisk går ind og giver folk det som de har behov for sådan så de kan klare opgaven. Og rigtig mange kan godt klare den" (informant C, Ingeniør).

Dette bud på en mulighed for bedre balance mellem arbejde og familie ses i alle syv af forældrenes fortællinger og det er i tråd med de udfordringer de også tidligere beskrev i netop dette felt. Et andet bud på mulige løsninger og tiltag er at have en enkelt faglig professionel person, som kunne varetage børnenes og forældrenes behov, ud fra deres individuelle situation, så der på denne måde også kunne spares tid og ressourcer, som informant E beskriver;

"Hvis jeg skulle bestemme, så skulle der simpelthen, når man fik, havde et barn med et behov, så skulle der åbne sig sådan en portal og der kom man ind og så var der en der styrede det hele. Altså, så man ikke selv skulle, ringe til psykiatrien, ringe til ... og ringe til alle mulige, der skulle kun være én, der satte sig ned, skaber overblik over det her og sagde 'nu skal du se, det kan jeg godt høre, det er det her, det finder jeg lige ud af, du skal snakke med'" (informant E, Cand.soc).

Der er sandsynligvis allerede ved flere offentlige instanser tænkt denne "tovholder" funktion ind, men efter forældrenes oplevelser fungerer det ikke efter hensigten, i hvert fald ikke i informanternes tilfælde. Forældrene beskrev sammenfald i oplevelser af udfordringerne i samarbejdet med forskellige sagsbehandlere. De beskrev som tidligere nævnt, at de må forberede sig grundigt før møderne og at dette koster tid og ressourcer i deres familie og arbejdsliv. Informant R ser muligheden for at have en slags rådgiver evt. i kraft af en anden forældre med erfaringer, altså en form for individuelt peer to peer eller en repræsentant fra en interesseforening, som bisidder til disse møder. Informant R beskriver:

”Jamen vi var meget alene, vi vidste ikke noget om ADHD. Det hjalp at få en diagnose et klistermærke men det havde været godt hvis der var en uvildig parter med måske en fra en interesse forening en frivillig forælder som havde erfaring med det hed. At de kunne hjælpe os” (informant R, folkeskolelærer).

Slutteligt kommer informant L med et enkelt bud på hvordan man kunne afhjælpe og imødekomme udfordringerne ved at tage udgangspunkt i forældrene selv:

”De ting vi har bedt om ville jo ikke have kostet mere end det de har tilbudt som vi ikke har bedt om, vi kender jo vores behov” (informant L, pædagogisk konsulent).

I kapitlet *perspektivering*, vil jeg inddrage disse bud på løsninger til at uddybe forslag til yderligere fokus på emnet.

Konklusion

Formålet for specialet var at opnå en indsigt i hvordan forældre til børn med neuropsykiatriske tilstande oplever deres egne ressourcer og, hvordan forældrene beskriver disse ressourcer, oplevet i et Work-life balance perspektiv. Resultaterne viser, at forældrene ikke entydigt ser sig selv som ressourcestærke og at deres muligheder for at oprette en tilfredsstillende Work-life balance er udfordret af netop deres manglende ressourcer.

Specialets fundne resultater peger på, at forældrenes oplevelser af egen kapital, set ud fra Bourdieus definition, ikke stemmer overens med omgivelsernes forventninger til dem som værende ressourcestærke (Järvinen M. , Pierre Bourdieu, 2013). Forældrene angiver selv, at de er bevidste om de former for kapital de besidder, i form af bl.a. økonomisk kapital og er tydeligt bevidste om, bl.a. deres egen grad af kulturelle kapital. Forældrene er vidende om, hvordan de kan veksle deres forskellige kapitaler fra økonomisk kapital til ex at få en øget social kapital. Forældrene fortæller, at de oplever flere begrænsninger i deres ressourcer, trods deres ydre synlige grader af kapital, som de fortæller, at omverden beskriver dem ud fra. I forældrenes fortællinger af egne ressourcer, begrænsninger og oplevelserne af at blive betegnet, som værende ressourcestærke forældre, ses der sammenfald med resultaterne i studiet *"Myten om de ressourcestærke forældre"* (Moesby-Jensen, 2014). Forældrenes beskriver, at de mødes med en forventning om at være indehavende af langt flere ressourcer end de reelt besidder og at der samtidig fra omgivelserne går uhensigtsmæssig lang tid før der bliver "lyttet" til deres reelle behov ex i form af mulighederne for at søge tabt arbejdsfortjeneste og dermed modtager den nødvendige samt reelle hjælp som forældrene efterspørger.

Det kunne tyde på, at når forældrene betegnes som ressourcestærke så bliver netop forældrenes *ressourcer* genstand for vurderingen af deres behov for tabt arbejdsfortjeneste og ikke, jf. lovgivningen ud fra, hvilke behov barnet har for pasning i eget hjem, ledsagelse til undersøgelser mv. I tråd med Justesens og Mik-Meyers antologi *"At skabe en klient"*, er der igennem forældrenes fortællinger elementer som tyder på at forældre sættes i en rolle, som skaber unødvendige og uhensigtsmæssige barriere for at modtage den rette hjælp, når de påsættes beskrivelsen *"at være ressourcestærk"*.

Det kan her synes relevant, at jvf. Justesens og Mik-Meyers antologi, at forældrene forventes at indtage en given klientrolle, som er mere ydmyg og ikke stemmer overens med den rolle de ressourcestærke forældre indtager (Justesen & Mik-Meyer, 2013).

Dette kan der være flere årsager til. Som der også beskrives i studiet "Myten om de ressourcestærke forældre", så udfordres sagsbehandlerne muligvis også af, at forældrene er i stand, gennem deres kulturelle kapital, at "sætte dagsordenen" (Moesby-Jensen, 2014). Der ses ud fra forældrenes beskrivelser en mulig sammenhæng mellem, at forældrene ses og defineres som denne specifikke gruppe af ressourcestærke klienter og dermed negativ mulighed for forældrene, i at skabe en tilfredsstillende Work-life balance. Forældrene fortæller, at de sjældent har mulighed for at få tabt arbejdsfortjeneste når de har behov for det, ej heller blot modtage informationen for mulighederne om at få tabt arbejdsfortjeneste.

Igennem min analyse af forældrenes oplevelser af deres Work-life balance, har jeg genfundet flere af de perspektiver som Robert Sennet beskriver, om det fleksible arbejdsmarked og det tidsperspektiv som Ariel Hochilds beskriver, kan have betydning for at bevare en Work-life balance (Andersen, 2010) (Hochschild, 2003). Forældrene beskriver en ubalance, hvor deres andel af tidsressourcer ikke er tilstrækkelige for, at de kan opfylde de opgaver og krav som findes i deres hverdag og arbejdsliv. Den manglende tid gør det vanskeligt for forældrene i forhold til at lykkes med at skabe en Work-life balance. Robert Sennet beskriver som tidligere nævnt det fleksible arbejdsmarked som en mulig medskaber af et øget pres hos arbejderne og heri også forældrene. De muligheder for fleksibilitet i planlægningen af deres arbejdsopgaver, som forældrene beskriver de har i forskellige grader, synes heller ikke entydigt at være et ressourcetilførende element for dem.

I resultaterne ses der flere beskrivelser af forældrenes sygemeldinger, dels pga. udløst stress som forældrene begrundes med manglende tid, men samtidig beskriver de, at de må flytte deres arbejdsopgaver til andre tidspunkter fx i weekender og ferier. Dette er nødvendigt da arbejdsgiverne har en forventning om, at forældrene som ansatte leverer samme ydelse trods tabt arbejdsfortjeneste.

Det er ikke muligt gennem specialets fundne resultater at pege på en endegyldig årsag til forældrenes sygdommeldinger fra arbejder og stress. Men det synes dog relevant også at koble det fleksible arbejdsmarkeds forventninger, som mulige årsagsfaktorer til ikke at kunne opretholde en tilfredsstillende Work-life balance, som også beskrives af Robert Sennets (Andersen, 2010). Et andet bud, som også kunne være udløsende faktorer, er manglende tilbud om relevante skole- og pasningstilbud til børnene, som er medvirkende til at presse forældrene yderligere. Der kan meget vel være en fleksibilitet i forældrenes ansættelse, men hvis det ikke gør sig gældende i tilbuddene til børnene, kan det måske også medføre en ubalance deres i Work-life balance. Dette er dog ikke noget som forældrene eller jeg som undersøger belyste gennem deres fortællinger og blev derfor ikke genstand for analysen.

Det er som tidligere vanskeligt at konkludere på årsager til forældrenes sygdomsperioder da der kan være flere udløsende faktorer i spil, men det synes alligevel relevant at se på om muligheden for tabt arbejdsfortjeneste ikke, netop ville tilføre denne gruppe af forældre det ekstra behov for tidsressourcer de har brug for. At forældrene er påvirkede i deres muligheder for at opretholde en for dem tilfredsstillende Work-life balance har ud fra resultaterne vist en afgørende betydning for deres oplevelser af identitet som individ. Resultaterne viser, at forældrenes manglende mulighed for anerkendelse, igennem deres arbejde, har en afgørende betydning for dem i at opnå følelsen af tilhørsforhold og anerkendelse, for det de kan og gør gennem deres professionelle virke. Forældrenes fortællinger viste, at de som Axel Honnet beskriver, er afhængige af den anerkendelse deres arbejde medfører, for at skabe en samlet identitetsfølelse og for det gode sammenhængene liv (Honnet, 2006).

Resultaterne peger altså gennem dette speciale på, at forældrene dels har udfordringer med at opretholde Work-life balance, da de ikke nødvendigvis besidder de ressourcer, som de forventes at besidde fra omverden og samtidig, at de er ramt på deres muligheder for at indgå i deres arbejde, trods grundlæggende ønske om at bidrage i arbejdsmarkedet. At forældrenes muligheder er forringede, i forhold til at kunne modtage den nødvendige hjælp og støtte, vil måske derfor på sigt, som en af forældrene gennem interviewet

beskrev; *Skubbe de ressourcestærke forældre mod en utilsigtet gruppe af ressourcesvage forældre?*

Analytisk generalisering af de fundne resultater

Det vil som tidligere nævnt være vanskeligt at pege på den eller de konkrete årsager, som kan ligge til grund for forældrenes oplevelser af egne ressourcer og deres påvirkede Work-life balance. Resultaterne kan dog sige noget om, hvordan forældrene oplever deres egne ressourcer og hvordan de oplever disse ressourcer i et Work-life balance perspektiv. Dette var specialets hensigt at belyse og resultaterne i dette speciale kan derfor siges at have besvaret problemstillingen. Igennem den funden empiri fandt jeg flere af de beskrivelser og mønstre, som er beskrevet gennem de valgte teorirammer og undersøgelser. Resultaterne understøttes derfor også af de teoretiske rammer og andre undersøgelser af forældrenes ressourcer og Work-life balance.

Perspektivering

Igennem den fundne empiri opstod der nye emner, som kunne være interessant og relevant at undersøge videre. I søgningen efter informanter var der hos mig som undersøger, en forforståelse omhandlende at de fleste informanter, som ville henvende sig ville være kvinder og derfor mødrene til børnene. Denne forforståelse blev umiddelbart mødt da kun en henvendelse var fra en mand, dog kunne dette tilfælde lige så vel skyldes min formulering i opslaget, hvori der stod "den primære omsorgsgiver". Det er dog ikke implicit, at det netop er mødrene, som er de primære omsorgsgivere og dem som derfor oftest er ramt på deres Work-life balance. Det kunne derfor være relevant at undersøge, om der er en kønnet forskel hos de primære omsorgsgivere og heri, hvilke faktorer som gør gældende. Der kunne her ses på omgivelsernes forventninger til kvinderne og de familiemønstre som måske gør sig gældende for at mødrene ses som den primære omsorgsgiver.

Forældrene fortalte gennem interviewene om deres ofte meget sparsomme fritid eller *ikke* eksisterende fritid og jeg kunne have uddybet betydningen af fraværet af disse aktiviteter, i en Work-life balance og i et identitetsperspektiv. Dette fravær af fritidsaktiviteter og betydningen af dette, set i et Work-life perspektiv, kunne belyses nærmere ud fra Honnets anerkendelsesperspektiv, hvis forældrenes mulighed for fritid blev om dette så ville bidrage positivt til forældrenes oplevelser af "*det gode liv*" (Honnet, 2006).

Forældrene blev bedt om at give bud på løsninger eller forslag til mulige initiativer, som kunne bidrage til ændringer i deres Work-life balance. Forældrene efterspurgte en primær person som tovholder i deres sager og at muligheden for tabt arbejdsfortjeneste blev øget. De foreslog ligeledes et øget samarbejde med interesseorganisationer og de offentlige instanser, ex ved møder om deres behov for støtte og lignende. Forældrene kommer fra forskellige landsdele, men der ses, som nævnt tidligere, sammenfald i deres oplevelser. For at afdække "problematikkernes" grad og hvor udbredt den uofficielle definition "*de ressourcestærke forældre*" er, kunne der udføres en kvantitativ undersøgelse med udgangspunkt i samme problemstilling.

I forbindelse med udarbejdelsen af dette speciale blev jeg undervejs adspurgt fra Københavns Professions højskole, hvori min fremtidige arbejdsplads også er, om jeg ville arbejde videre med dette speciales emne og undersøge Work-life balance hos forældrene i et større perspektiv. Fokus for et videre projektforløb kunne være, hvordan en tværfaglig indsats med fokus både på forældre og børn kunne bidrage i at skabe løsninger, så denne gruppe af forældre med ressourcer ikke skubbes yderligere til kanten af arbejdsmarkedet. Det er derfor aftalt at jeg i august 2020 opstarter projekt med Work-life balance som fokuspunkt, ligeledes er dette speciale optaget med præsentation ved COTEC-ENOTHE-2020 Congress i Prag, hvor muligheden for at diskutere begrebet ressourcestærke forældre i et Work-life balance, på et både nordisk og europæisk plan vil være muligt. Dog er kongressen indtil videre grundet Coronavirus udskudt til 2021.

Refleksioner over studiets kvalitet

I det følgende afsnit vil jeg reflektere over de fordele og ulemper, som ses ved den valgte empiri og de valgte metoder i min specialeproces.

At jeg valgte at tage udgangspunkt i flere teoretikere for at skabe et samlet analysefelt for Work-life balanceperspektivet kan have medført, at jeg ikke har fået afdækket yderligere komponenter i en Work-life balance, end dem som Sennet og Hocilds beskriver. Dette kan medføre, at der kunne være gjort andre relevante fund, hvis andre teoretikere var anvendt, da disse også har været styrende for beskrivelsen af spørgsmålene i interviewguiden.

Jeg har valgt det hermeneutiske perspektiv, men havde jeg taget udgangspunkt i et socialkonstruktivistiske perspektiv kunne dette med fordel have muliggjort at undersøge begrebet, de ressourcestærke forældre, og undersøge om og hvordan dette skabes af mulige sociale konstruktioner. Der kunne her ses på, hvordan den sociale sammenhængskraft udfordres, ved denne opfattelse af forældrene som ressourcestærke og at de får afslag på tabt arbejdsfortjeneste. Det kan overordnet skabe en utilfredshed med vores velfærdssystem, hvis denne gruppe af forældre oplever ikke at blive mødt og derved bliver utilfredse med de ydelser som velfærdssystemet leverer (Larsen, 2013).

Referencer

- 1 Moesby-Jensen, C. (2019). *Diagnoser i myndighedsarbejde børn og unge med autisme eller adhd*. København: Samfundslitteratur.
- Andersen, P. T. (2010). Richard Sennett: Globale nedslag i identitet og arbejdsliv? En kritisk læsning af Richard Sennett. I M. C. Hviid Jacobsen, *Arbejdssamfundet* (s. Kapitel 22).
- Autismeforeningen. (2017). *Sårbarhedsundersøgelsen*. København: Autismeforeningen.
- Bengtson, S., Hansen, H., & Røgeskov, M. (2011). *Børn med funktionsnedsættelser og deres familier-den første kortlægning i nordn*. København: SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD.
- Bertelsen, A. (2000). *WHO ICD-10 Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser*. København: Munksgaard.
- Beskæftigelsesministeriet. (2020) (Hentet 22/2, 2020). *Forskelsbehandlingsloven*. København: Beskæftigelsesministeriet. Hentet fra <https://bm.dk/arbejdsomraader/arbejdsvilkaar/forskelsbehandling/forskelsbehandlingsloven/>
- Bonfils, s. I., Kirkebæk, B., Olsen, L., & Tetler, S. (2013). *Handicapforståelser mellem teori, erfaring og virkelighed*. København: Akademisk forlag.
- Bonke, J. (2012). *Har vi tid til velfærd? – om danskernes brug af deres tid ude og hjemme*. København: Rockwool fondens forskningsenhed.
- Brown, J. T., & Clark, C. (23. may 2017). Employed parents of children with disabilities and work family life balance: A litterature review. *Springer science and Buisness media New York*, s. 857-876.
- Bøttcher, L. (2019). Børn og unge med autismeforstyrrelser eller ADHD og udsathed. I M. K. Jensen, *Diagnoser i myndighedsarbejde* (s. 49-70). København: Samfundslitteratur.
- Carlsen, T. L. (2018). Forskningsetik i praksis. I P. Olesen, & M. Monrad, *Forskningsmetode i socialt arbejde* (s. 253-272). København: Hans Reitzels.

- Danneris, S., & Monrad, M. (2018). Litteraturgennemgang. I P. Olesen, & M. Monrad, *Forskningsmetode* (s. 61-82). København: Hans Reitzels.
- Deding, M. L. (2006). *Børnefamiliers balance mellem familie og arbejdsliv*. København: Socialforskningsinstituttet.
- familieliv, C. f. (2020). *Historien om Work-life balance*. København: Center for balance og familieliv. Hentet fra <https://cbaf.dk/work-life-balance/>
- Frederiksen, M. (2018). Design. I S. P. Olesen, & M. Monrad, *forskningsmetode i socialt arbejde* (s. 83-106). København: Hans Reitzel.
- Friberg, F., & øhlen, J. (2018). Fænomologi og hermeneutik. I M. Heinrichson, *Videnskabelig teori og metode fra ide til eksamination* (s. 333-359). København: Munksgaard.
- Gadamer, H. (2004). *Sandhed og Metode. Grundtræk af en filosofisk hermeneutik*. København: Systime.
- Hauge, L., Kornstad, T., Nes, R., Kristensen, P., Irgens, P., Eskedal, L. M., & al, T. e. (nummer 34 2014). The impact of autism services om mothers occupational balance and participation. *Occupation, Participation and Health*, s. 81-92.
- Hochschild, A. R. (2003). *Tidsfælden - når familien bliver arbejde og arbejdet bliver familie*. København: Munksgaard.
- Honnet, A. (2006). *Kamp om anerkendelse sociale konflikters moralske grammatik*. København: Hans Reitzel.
- Jacobsen, S. B. (2018). *Hvornår kan forældre få tabt arbejdsmarkedsfortjeneste på enkelte dage*. København: Ankestyrelsen.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2013). *Kvalitative metoder i organisations og ledelsesstudier*. København: Hans Reitzel.
- Juul, R. (2018). Videnskabsteoretiske kontroverser i forskningen. I P. Olesen, & M. Monrad, *Forsningsmetoder i socialt arbejde* (s. 319-346). København: Hans Reitzels.

- Järvinen, M. (2013). Pierre Bourdieu. I N. Mortensen, G. Olofson, & K. e. Villadsen, *Klassisk og moderne samfundsteori* (s. 365-386). København: Hans Reitzel.
- Järvinen, M. M.-M. (2007). *Kvalitative analyse syv traditioner*,. København: Hans Reitzels.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2003). *At skabe en klient*. København: Hans reitzels.
- Kvale, S., & Brinkman, S. (2015). *Interview det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview-det kvalitative forskningsinterview som håndværk*,. København, : Hans Reitzels.
- Launsø, L., Rieper, O., & Olsen, L. (2017). *Forskning i og om mennesker*. København: Munksgaard.
- Mikkelsen, F. (1990). Hvordan kvinders arbejde blev til kvindearbejde. I M. R. Rasmussen, *Produktion og arbejdskraft i Danmark gennem 200 år* (s. 66-88). københavn.
- Moesby-Jensen, C. (nummer 29 2014). Myten om de ressourcestærke forældre. *Uden for nummer*, s. 15-25.
- Monrad, M. (2018). Tilvirkning af data. I S. Olesen, & M. Monrad, *Forskningsmetode i socialt arbejde* (s. 107-144). København: Hans Reitzels.
- NVIVO et analyseredskab til kvalitativt data-en introduktion. (2017). *VIVE-viden til velfærd*, 30.
- olesen, P. (2018). analysestrategi. I P. Olesen, & M. Monrad, *Forskningsmetoder i Socialt arbejde* (s. 145-170). København: Samfundslitteratur.
- Olesen, P. S., & Monrad, M. (2018). *Forskningsmetode i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels.
- Olesen, P., & Monrad, M. (2018). Kvalitet og kritik. I P. Olesen, & M. Monrad, *Forskningsmetoder i socialt arbejde* (s. 293-318). København: Hans Reitzels.
- Olsson, M., & Hwang, C. (nummer 50 2006). Well-being, involment in paid work and division of childcare in parents of children with intellectual disabilities in Sweden. *Journal of intellectual disability research*, s. 963-969.

rekruttering, S. f. (2018). *Beskæftigelsesmål*. København: Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering. (Hentet 26/2 2020) fra <https://star.dk/om-styrelsen/nyt/nyheder/2018/5/udmelding-af-de-beskaeftigelsespolitiske-maal-for-2019/>

Sennett, R. (1999). *Det fleksible menneske eller arbejdets forvandling og personlighedens nedsmeltning*. København: Hovedland.

Social, i. o. (2016). *Tabt arbejdsfortjeneste efter serviceloven § 42*. København: Ankestyrelsen. (Hentet senest d.3/3 2020)

Bilag

Bilag 1

Søgestreng:

Danske søgeord:

Boolske operatoer	"And"			
	Søgeord			
"OR"	forældre	Børn med handicap	Arbejdsmarked	Tilknytning
	Børn	handicap	forældre	arbejdsliv
	Forældrerolle	Børn med handicap	Arbejdsmarked tilknytning	Tabt arbejdsfortjeneste
	handicap	forældre	Tabt arbejdsfortjeneste	balance
	Ressourcestærke	forældre	handicap	arbejdsmarked
	Ressource	forældre	Børn med handicap	arbejdsliv
	Ressource	forældre	Børn med autisme	arbejde

--	--	--	--	--

Engelske søgeord:

Boolske operatoer	" AND "		
	Søgeord		
"OR"	Parent	Children disability	worklife
	Parent	Children handicap	work
	Mothers	children	Work-life balance
	Fathers	Children	Work-life balance
	Parents	Children disability	work

	Parents	Children disability	income
--	---------	---------------------	--------

Anvendte databaser:

- AAU-bibliotek
- Pubmed/Medline
- AAU-universitets bibliotek
- Google Scholar
- EBSCO, KP-bibliotek

Bilag 2 Opslag til informanter

Forældre til børn med særlige behov søges i forbindelse med kandidat-speciale:

I forbindelse med kandidat speciale i Socialt arbejde på Ålborg universitet søger jeg forældre til børn med funktionsnedsættelser på baggrund af neuro-psykiatriske tilstande til interviews med fokus på forældrenes oplevelse af balancen mellem arbejdes og privatliv samt samarbejde med det offentlige system.

Projektets fokus er oplevelsen af Work-life balance, altså balance mellem omsorgsgiverrollen og rollen på arbejdsmarkedet hos såkaldte ”ressourcestærke forældre”. Projektet har ligeledes et sigte om at undersøge hvilke mulige behov for ændringer forældrene peger på i det offentlige system.

Begrebet *ressourcestærke* forældre er en uofficiel betegnelse som anvendes ofte af fagpersoner til at beskrive en gruppe af forældre, der har mellemlang- eller lang videregående uddannelse, høj grad af social kapital (socialt netværk) og en grad af nuværende eller tidligere tilknytning til arbejdsmarked. Flere undersøgelser viser at denne gruppe af forældre samtidig er i risiko for ikke at få tilbudt de lovpligtige og nødvendige grad af offentlige støtte de har behov for.

Jeg søger derfor personer som er/har:

Primær omsorgsgiver og forældremyndighedsindehaver til barn/børn med særlige behov neuro-psykiatriske diagnoser.

Primær omsorgsgiver og forældremyndighedsindehaveren skal have gennemført en mellemlang-eller lang videregående uddannelse

Barnet skal være fra to år og opefter.

Forældrene skal opfylde kravene for retten til tabt arbejdsfortjeneste.

Interviewet vil være af en times varighed, dato og sted aftales i samarbejde med dig.

Alle data vil anonymiseres og opbevares efter retningslinjerne i databeskyttelsesloven, 2018.

Ønsker du at deltage i interviews bedes du kontakte specialestuderende Nanna Raunsø på nara@kp.dk eller tlf. også gerne sms på **26583624**.

På forhånd tak for hjælpen

Med venlig hilsen Nanna Raunsø

Bilag 3 Brev til informanter og samtykkeerklæring

Kære interview deltager

Tak for dit tilbud om deltagelse i interview som led i mit kandidatspeciale ved Aalborg universitet.

I denne mail er vedhæftet information om projektet samt samtykkeerklæring.

Hvis du er bosiddende andre steder end regionhovedstaden og region Sjælland tilbydes interviewet foretaget via skype. Dette er selvfølgelig også en mulighed hvis du er bosiddende i de førnævnte regioner.

Det konkrete Tidspunkt for interview aftales med dig ud fra hvornår det passer dig både dag og aften. Interviewet vil være i perioden 6/3-8/4 2020.

Du bedes derfor maile mig hvilket tidspunkt du ønsker og gerne med flere mulige tidspunkter.

Hvis du har yderligere spørgsmål, er du selvfølgelig velkommen til at kontakte mig på mail nara@kp.dk

På forhånd tak for hjælpen

M.v.h. Nanna Raunsø

D. 04.03.2020

Kandidat speciale om ressourcestærke forældre til børn med særlige behov og deres Work-life balance ved Aalborg Universitet forår 2020

Vedr. information om projekt og samtykkeerklæring

Kære informant

Tak for dit tilsagn om at ville deltage i interview omhandlende ressourcestærke forældre til børn med særlige behov og deres Work-life balance.

Speciale er den afsluttende del af Kandidatuddannelsen i Socialt arbejde, Aalborg Universitet. Projektets formål er at undersøge ressourcestærke forældre til børn med særlige behov oplevelse af deres Work-life balance og heri begrebet ressourcestærk.

Deltagelse:

Din deltagelse vil foregå gennem interview med mig af max en times varighed undervejs vil interviewet blive lydoptaget. Interviewet vil finde sted i perioden marts d.d. til d8/4 2020, nærmere tidspunkt og sted aftales i samarbejde med dig. Selve interviewet kan også foregå via Skype. Optagelserne vil kun være tilgængeligt for undertegnede og Lektor. Cand. Soc. Heidi Bentzen og vil blive slette efter databearbejdning, senest d. 26.juni.2020.

Behandling af oplysninger:

De oplysninger som kommer frem i interviewet, vil blive behandlet fortroligt og fremstå anonymt i projektet. Det færdige projekt vil være offentligt tilgængeligt gennem Aalborg Universitet, men alle resultater og data er anonymiseret.

Hvis du fortsat som aftalt ønsker at deltage i interviewet bedes du underskrive på den stiplede linje (næste side) og medbringe til interviewet eller sende på nedenstående mail.

Samtykkeerklæring

Jeg giver hermed samtykke til at mine udsagn fra interview d. d må anvendes i Kandidatspeciale om ressourcestærke forældre om frivilligt socialt arbejde på Aalborg Universitet i anonymiseret form:

Dato Navn

Dit samtykke opbevares i sikker database på Københavns Professionskole, så det overholder krav om datasikkerhed jf. persondataloven.

Med Venlig hilsen

Nanna Raunsø
Kandidatstuderende i Socialt Arbejde
Aalborg universitet

Kontaktinformationer:

Nanna Raunsø: nara@kp.dk

Interviewguide til nogle interviews:

Tema	Formålet med spørgsmålet	Forsknings spørgsmål	Interviewspørgsmål
<p>Konkrete oplysninger</p> <p>Disse spørgsmål Blev sendt i mail forinden interview</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Alder • Uddannelse • Barns særlige behov 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad er din alder • Hvilken/e Uddannelse • Barns særlige behov • Hvor gammel er dit barn (spørgsmålet her er nok hvis det er medfødt) • Hvor længe har dit barn haft diagnosen/ de særlige behov (evt. sygdomme/funktionsnedsættelsens navn, hvis vi kender den) • Har du eller din samleverske været på eller haft tabt arbejdsmarkedsfortjeneste
<p>Definitionen af begrebet ressourcestærke forældre</p>		<p>Hvordan beskriver forældrene definitionen ressourcestærke forældre og hvordan kan deres beskrivelser af</p>	<p>I medier og blandt fagfolk bliver begrebet "ressourcestærke forældre" nogle gange brugt, er det et -er det begreb du er stødt på og i så fald i hvilke kontekster?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er det et begreb du har hørt anvendt til at beskrive dig?

		ressourcestærke ses ud fra Sociologen Pierre Bourdieu's fire former for kapital gennem et teoretisk syn (Järvinen, 2007) Samt sociolog Cecilie K. Moesby- Jensens definition af begrebet (Moesby-Jensen, 2014).	(Hvis svaret er ja og der ikke kommer en spontan beretning om situationen/erne) <ul style="list-style-type: none"> • I hvilken kontekst/situation var det? Hvem beskrev dig som sådan? Hvordan oplevede du at blive beskrevet som "ressourcestærk forælder"? <ul style="list-style-type: none"> • - Hvordan vil du beskrive definitionen ressourcestærke forældre? • -Hvad tænker du at en ressourcestærk forælder besidder af ressourcer? • -Hvordan vil du beskrive dine egne ressourcer? -ex økonomiske, sociale, uddannelse
Oplevelsen af Begrebet Ressourcestærk i et Work-life balance perspektiv		Hvordan beskriver forældrene deres ressourcer set i Work-life perspektiv	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan tror du din arbejdsplads vil beskrive dine ressourcer? • Hvilke ressourcer ville du gerne besidde mere af i forhold til dit arbejdsliv? • Hvilke ressourcer ville du gerne besidde mere af i forhold til dit familieliv?

<p>Definitionen af Work-life balance</p>		<p>Hvordan beskriver forældrene kravene skabt af den fleksible kapitalisme defineret ud fra Sennets. (Andersen, 2010). Krav fra omgivelserne Hvordan beskriver forældrene deres balance mellem arbejde og familieliv og hvordan kan det forstås ud fra et Work-life balanceperspektiv med udgangspunkt i CBAF-definition (CBAF, 2019) samt Hochilds beskrivelse af arbejdsplads som tids tager.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan så din hverdag og arbejdsliv ud før du blev forælder til X (hvis det er medfødt og der har været særlige behov fra fødslen) • Hvordan så din hverdag og arbejdsliv ud før barn X fik diagnosen/funktionsnedsættelsen? • Oplevede du at der var balance mellem dit familieliv, fritid og arbejdsliv? • Hvordan vil du beskrive mulighederne for at have, for dig en tilfredsstillende balance mellem arbejde og familieliv idag? • Hvad oplever du som den største udfordring i hverdagen nu? • Hvad oplever du som den største støtte i dine omgivelser • Hvad er den største styrke hos dig? • Hvilke faktorer har betydning for dig, for at kunne skabe en tilfredsstillende balance mellem arbejde og familieliv?
--	--	---	---

<p>Betydning af arbejdet</p>		<p>Hvilke Muligheder og begrænsning er beskriver forældrene de oplever op deres arbejde.</p> <p>Hvordan forældrene mulighederne på deres arbejdsplads og hvordan benytter den dem? Med udgangspunkt i (Hochilds,2003)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • -Er der gjort tiltag på din arbejdsplads for at tilgodese din situation? • Og i så fald hvilke? • Har du måtte foretage nogle tilpasninger i dit arbejdsliv? Fx at arbejde mindre? Skifte arbejdsplads/stilling? • Har du det samme arbejdsplads og stilling som før du blev forældre til X / siden X fik diagnosen/funktionsnedsættelsen? • Er det noget der har ændret sig siden du blev forældre til X / siden X fik diagnosen/funktionsnedsættelsen • Hvordan vil du beskrive betydningen af muligheden for at kunne være i arbejde?
<p>Økonomiske aspekt</p>		<p>Hvilke påvirkninger oplever forældrene af barnets udfordringer har deres økonomiske situation</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oplever at jeres barns udfordringer har indflydelse på jeres økonomi?

<p>Fleksibilitet på arbejdspladsen</p>		<p>Indsatser og barrierer ift. at bibeholde arbejdet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan har du oplevet at din arbejdsplads har håndteret hvis du har haft behov deltage i behandlinger og møder i forbindelse med omsorgen for jeres barn? • Er der noget du kunne have ønsket dig anderledes fra din arbejdsplads i støtten til dit arbejde og familielivsbalance?
<p>Udvikling af støtte på arbejdspladsen til forældre til børn med neuropsykiatriske diagnoser</p>		<p>Hvordan beskriver forældrene behovet for støtte hos arbejdspladsen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis du skulle give et godt råd til hvordan arbejdsgiver støtter forældre i jeres situation bedst, hvordan ville det så lyde?
<p>Ressourcer og barrierer i det offentlige system</p>		<p>Hvordan beskriver forældrene det offentlige systems rolle i deres mulighed for at skabe balance mellem familie og arbejdsliv</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan oplever du at indsatser fra det offentlige system har hjulpet ift. omsorgen for dit/jeres barn? • Og ift. at sikre at du kan deltage på dit arbejde? • Er der noget der i særlig grad har hjulpet? • Er der noget der har virket udfordrende eller ligefrem hæmmende?

			<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan forbereder du til eventuelle møder med det offentlige system?
Ideer til at støtte forældre til børn med funktionsnedsættelser		Hvordan beskriver forældrene behovet og udformningen for støtte hos de offentlige instanser	Hvis du skulle give et godt råd om hvordan man støtter forældre i jeres situation bedst, til beslutningstagere i forhold til de offentlige indsatser hvordan ville det så lyde?

-

Bilag 5 udklip interviewguide

Hvordan forstår du begrebet ressourcestærk?

Dyrkede du nogle hobbies/sportsaktiviteter

- Hvordan vil du beskrive din nuværende rolle på dit arbejde?
- Hvordan vil du beskrive din arbejdsplads rolle i at skabe balance mellem dit arbejde og familielivs balance?
- Hvilke forventninger har du til din rolle i dit arbejdsliv

Bilag 6 Mail grundet Corona

Kære deltager i interview

Grundet omstændighederne med anbefalinger på baggrund af Corona vil alle interview blive foretaget over Skype som jeg tidligere har informeret om og blive optaget og opbevaret som beskrevet i samtykkeerklæringen.

Dog vil jeg grundet disse omstændigheder også tilbyde at spørgsmålene kan besvares skriftligt hvis det er vanskeligt at finde rum/tid til et skype interview.

Du må derfor meget gerne melde tilbage om du ønsker skype eller skriftlig besvarelse, og om du fortsat ønsker at deltage i interviews.

Igen tusinde tak for din hjælp jeg ved det er meget at bede om i disse pressede tider.

Jeg håber at du og dine har det godt

Med venlig hilsen

Kandidatstuderende Nanna Raunsø